

Uram, nem csodákért és látomásokért  
fohászokodom, csak  
erőt kérek a hétköznapokhoz.  
Taníts meg a kis lépések művészetére!

Tégy leleményessé és ötletessé, hogy a  
napok sokféleségében és  
forgatagában idejében rögzítsem a  
számomra fontos felismeréseket és  
tapasztalatokat!

Segíts engem a helyes időbeosztásban!  
Ajándékozz biztos érzéket a dolgok  
fontossági sorrendjében, elsőrangú  
vagy csak másodrangú fontosságának  
megítéléséhez!

Erőt kérek a fegyelmezettséghez és  
mértéktartáshoz, hogy ne csak  
átfussak az életben, de értelmesen  
összam be napjaimat, észleljem  
a váratlan örömeket és magaslatokat!  
Őrizz meg attól a naiv hittől, hogy az  
életben mindennek simán kell mennie!  
Ajándékozz meg azzal a józan  
felismeréssel, hogy a nehézségek,  
kudarok, sikertelenségek, visszaesések  
az élet magától adódó  
ráadásai, amelyek révén növekedünk és  
érelődünk!

Küldd el hozzám a kellő pillanatban azt,  
akinek van elegendő  
bátorsága és szeretete az igazság  
kimondásához!

Az igazságot az ember nem magának  
mondja meg, azt mások  
mondják meg nekünk.

Tudom, hogy sok probléma éppen úgy  
oldódik meg, hogy nem teszünk semmit.  
Kérlek, segíts, hogy tudjak várni!  
Te tudod, hogy milyen nagy szükségünk  
van a bátorságra.



**XXX. évfolyam 11. szám**  
**2023. november**

Bulányi Gy.: Jézus királysága	5427
Király I.: Helytállás	5429
Turiák I.: „Éheztem, és...”	5430
Horváth J.: Hogy is van ez?	5432
Farkas I.: Magyar ember...	5435
Merza J.: A kisközösség...	5437
Gromon A.: Jézus reagálásai	5441
VERSEK	5443

« Az emberi elköteleződés folyóirata – családjunkért,  
nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országáért megvalósulásáért. »  
Elérhetőség: [koinonia.tarsak@gmail.com](mailto:koinonia.tarsak@gmail.com)

Add, hogy az élet legszebb, legnehezebb,  
legkockázatosabb  
és legtörékenyebb ajándékára méltók  
lehessünk!

Ajándékozz elegendő fantáziát ahhoz,  
hogy a kellő pillanatban és  
a megfelelő helyen – szavakkal vagy  
szavak nélkül – egy kis jóságot  
közvetíthessek!

Őrizz meg az élet elszalasztásának  
félelmétől!

Ne azt add nekem, amit kívánok, hanem  
azt, amire szükségem van!  
Taníts meg a kis lépések művészetére!

(Antoine de Saint-Exupery – Fohász)

BULÁNYI GYÖRGY

## JÉZUS KIRÁLYSÁGA

Jézus nem királya mindenkinek. Jézus csak azoknak a királya, akik megteszik, amit Ő tanított nekünk. Akik nem teszik meg azt, amire tanított minket, azoknak nem királya, azok átkozottak. Ezek az átkozottak mennek az örök tűzre, amely készült az ördögöknek, az ördögök munkatársainak és mindazoknak, akiknek más a magatartásuk, mint amit Jézus vár el azoktól, akiknek tudomására jut az ő szent akarata. Így aztán nem mindenkinek a királya, hanem csak azoknak, akik Jézus kívánságaihoz igazítják életüket. A mai evangéliumban Jézus hat dolgot kíván tőlünk:

1. Aki éhezik, annak adjunk enni.
2. Aki szomjazik, annak adjunk inni.
3. Akinek nincsen szállása, azt fogadjuk be.
4. Akinek nincsen ruhája, azt lássuk el ruhával.
5. Aki beteg, azt látogassuk meg.
6. Aki börtönben van, módoljam ki a börtönparancsnokságnál, hogy meglátogathassam.

Mivel azok közé tartozom, akik azt akarják, hogy Jézus a királyuk legyen; s én mindenképpen ki szeretném módolni, hogy ne odakerüljek, ahol az ördögök és azok munkatársai parancsolnak nekem, ezért számba veszem e mai vasárnapon, hogy mennyire teljesítettem életem folyamán Jézusnak e hat kívánságát.

1a. Kezdem az elsővel. Amíg otthon éltem, nem az én reszortom volt ez. Emlékszem, hogy Anyuka megkérdezte a lánytól, hogy ki csöngetett, s ezt felelte: valaki támogatást kért, s mondtam neki, hogy majd megtámogatom egy darab fával. Pénzt kért, s Jézus ez alkalommal sem beszélt a pénzzel támogatásról. Jézus sem támogatott senkit sem pénzzel, de az ötezer ember megvendéglését a pusztában azért lehetővé tette. Koldusnak csak nagyritkán adok. A Bokorban megállapítottuk, hogy mindannyian nagyon gazdagok vagyunk, s legalább a farizeusok szintjét el kell érniünk, akik tizedet adtak mindenükből, tehát jövedelmünknek legalább tíz százalékát el kell küldenünk az éhezőknek. '89 előtt a külföldet járó testvéreink útján síboltuk ki a pénzt. '89 után már hivatalosan tesszük ezt. Kezdetben Teréz anyának küldtük, később pedig és ma is egy Prakash nevű jezsuitának, aki tizenötezer gyerekről gondoskodik – ugyancsak Indiában. Ez volt Jézus-tanulásunk második gyümölcse. Az első az volt, hogy kisközösséget csináltunk.

2a. A másodikat sűrűn csinálom. Aki hozzám jön, mindig megkínálom – borral, pálinkával, az autósokat csak szörppel, a cukrosokat pedig még avval sem, hanem csak tiszta vízzel.

3a. A szállással nem rendelkezőket csak Budaváriban tudom etetni, itatni s nekik éjjeli-nappali szállást biztosítani. Lelkigyakorlatok alkalmával szoktam ezt csinálni. Ott akár húsz embernek is tudom mindezt biztosítani – a magyar püspöki kar jóvoltából, akik közel harminc éve megvonták tőlem a nyilvános papi működés jogát, s így segíthettem magamon – lelkiismeretesen ház építésével. Az ilyesmit igénylők, meg akik Balaton közelében akarnak nyaralni, kipróbálhatják a nyár folyamán. A rendházban is tudok fogadni két vendéget földre rakott szivacsmatracokon, de csak férfi nemen levőket – a klauzúra okán.

4a. Ruhával mostanában nem tudok szolgálni, mert magam is uraságtól levetett ruhákban járok, de azt, amim van, szívesen megosztom azokkal, akiknek nincs ruhájuk.

5a. A beteget csak akkor szabad meglátogatnom, ha igényli látogatásomat. Magam csak egyetlen személy látogatását igénylem, ha beteg vagyok. Olyant, akinek elmondhatom, hogy mire van szükségem, s ha kifáradok, mondhatom neki, hogy most menjen haza. Aki beteg, nyögjön! Hagyjuk a beteget nyögni, hamarabb meggyógyul. Nem zavarom azt, aki nem igényel.

6a. Nyolc évet töltöttem börtönben, ebből négyet Rákosi haláltáborban, ahol jelszó ez volt: itt fog megdöglenni, és nem lehetett engem meglátogatni. A másik négy évben már lehetett. Édesanyám kapott is három alkalmat tíz perces látogatásra: két egy méter távolságra levő drótháló között sétált egy ór. Az egyik háló mögött fél méter közelségben álltak a rabok, a másik háló mögött fél méter távolságban álltak a látogatók. Átkiabálhattunk egymásnak: Hogy vagy? Köszönöm, jól. Hatvanadik életévén túli anyámnak ez egy jó félnapos törődést jelentett.

Egy alkalommal én is végeztem börtönlátogatást. A katonáskodást megtagadó és emiatt három évre elítélt fiamat látogathattam meg egyszer Baracskán a felesége helyett. Mind a kettőnek én voltam a gyóntatója, én is eskettem őket.

Erdő Péter nem nevez ki börtönlelkésznek, s így nem látogathatom azokat; akik börtönben ülnek. Változtak Jézus óta a körülmények.

Ennyiben tudom én ma Jézust etetni, itatni, szállásolni, ruházni, látogatni. Kevés ez? Én ma ennyit tudok megtenni. Elég lesz-e ennyi az ítéleten ahhoz, hogy a maga jobbjára állítson Jézus? Majd meglátom. Testvéreim, ti is vegyétek számba, hogy mennyit tudtok Jézus e hat mai kívánalmaiból teljesíteni!

Ezek után számba veszem egy tanszékvezető tétéleit, melyeket erről a mai ünnepről írt.

1. Jézus legyőzte a halált – Nem győzte le, mert ugyanúgy meghalunk, mint Jézus előtt, ugyanúgy jobbra állítódunk, vagy balra, mint Jézus előtt.
2. Jézus megújította egész életünket. – Csak akarta megújítani, de rajtunk fordul, hogy megújítjuk-e azt.
3. Jézus megváltotta az egész világot. – Nem lehet senkit sem megváltani. Isten akaratából maradunk szabad emberek, amilyenek Isten megteremtett, és szabadságunkat felhasználhatjuk jóra és rosszra. Tegnap, ma és holnap, a világ végéig.
4. Jézus minden bűnösnek királya. – Nem csak a bűnbánó bűnösöké.
5. Jézus minden emberi nyomorúság királya. – Nem lehet állapotoknak a királya senki, csak személyeknek lehet királya Jézus vagy akárki.
6. Jézus legyőzte bűnt. – Mindenki legyőzheti a maga bűnét. Én is a magamét. Jézus nem győzheti le sem a te, sem az én bűnömet.
7. Dicsőíthetjük Jézust minden sötétségben, halálban, bűnben, nyomorúságban. – Dicsőítés helyett inkább tegyük a mai hat jónak valamelyikét. Ezekkel kikerülünk sötétségből, bűnből, halálból, nyomorúságból.
8. Jézus királyságának titka, hogy benne találhatjuk meg magunkat. – Jézus nem titkolódzott. Nyíltan megmondta, hogy megtaláljuk jobb oldalra állított önmagunkat, ha tesszük a jót.
9. Jézus királyságának további titka, hogy benne nyerjük el a megváltást. – A megváltás nem ötös lottó. – Magunknak kell tennünk érte a mai hat jót.
10. Még további titka, hogy Jézusban mondhatjuk ki, hogy „Atyánk” – Jézus előtt is tudhattuk, hogy Isten az Atyánk.
11. Legmélyebb titka, hogy magára vette bűneinket. – Az én bűnömet nekem kell hordoznom, s magamnak kell abbahagynom a vétkezést, és minden rendben lesz ennek következtében.
12. ... hogy magában hordozza minden fájdalunkat. – Ezt az egyet elhiszem, mert annyira szeret mindnyájunkat.
13. ... hogy győztesen jelen van minden sötétségünkben. – Nem értem, hogyan lehet valaki jelen az én sötétségemben, még hozzá győztesen.
14. Bűneinket saját testében felvitte a keresztfára. – Nem. Kaifás, Pilátus és a többi urak bűne vitte fel Jézust a keresztfára.
15. Jézus sebei szereztek nekünk gyógyulást. – Jézus azt tanította nekünk, hogy akkor gyógyulunk meg, hogyha hisszük, hogy Ő meg tud gyógyítani minket.
16. A mi gonoszságaink miatt törték össze. – Nem. Az urak gonoszsága következtében törték Őt össze az urak.
17. Szenvedései sokakat istennektetszőkké tettek. – Nem. Jézus szenvedései következtében csak Jézus lehet

istennektetszővé. Mi csak a magunk Istenért vállalt szenvedésünk következtében válunk istennektetszőkké.

18. Krisztus keresztjében beteljesedett a megváltás. – Nem. Krisztus keresztje által teljesült Kaifás akarata, s példát kaptunk rá, hogy halálbüntetés ellenére is hűségeseznek kell maradnunk Isten parancsaihoz.

19. Jézus a maga szenvedései és halála által él abban, akit így szeretett, az emberben. – Nem. Csak abban az emberben él Jézus, aki maga is úgy viselkedik, mint Jézus.

20. Titok, hogy Krisztus minden ember királya. – Nem, hanem tévedés, mert Jézus csak azoknak a királya, akik Hozzá hasonlóan viselkednek.

21. E hűz tétel erejében igaz, hogy amit másokkal szemben teszünk, azt tesszük Jézussal is. – Nem. E hűz téves tétel ellenére igaz ez az állítás.

Egy másik mai tanszékvezetőhöz odament harminc esztendővel ezelőtt az ilyesfajta tételek miatt egy fiatal Bokor-tag, és ezt mondta neki: Tisztelendő úr, Jézus nem ezt tanította. A válasz erre ez volt: Jézus néptanító volt, én pedig teológiai tanár vagyok. E válasz ellenére az a fiatal ember azóta sem váltott át a néptanítótól a teológiai tanárhoz. Adjunk hálát érte az Istennek.

Egészen más kérdés, hogy a szeretet-Isten, hogyan mondhat valakiket átkozottaknak. Azt gondolom, hogy ez ugyanaz mint a balga, a bolond. Magukat teszik bolonddá. Magukat teszik átkozottá. Isten mondhatná róluk azt is, hogy szerencsétlenek. Mindez csak következménye a szabad akaratunknak. Ezt pedig azért adta nekünk Isten, hogy részesei lehessünk az ő szentháromsági szeretet-életének. Már itt is, a Földön. Halálunk után pedig odafent Nála, az örökkévalóságban. Amen.

Nem. Még hozzáteszem Arany János egyik utolsó versét. Egy nagyon rövidet, egy négysorosot. Az a címe, hogy:

*Sejtelem*

*Életem hatvanhatodik évében  
Köt engem a Jóisten kérébe,  
Betakarít régi rakott csűrébe,  
Vet helyemre új gabonát cserébe.*

Életem, nem tudom, hányadik évében szólít magához engem a Jóisten. Csak annyit tudok, hogy egyelőre még nagyon jól érzem magam köztetek. Ha ez megváltozik, akkor kérni fogom Őt, hogy engedjen már engem is odaátra azok közé a testvéreim közé, akik már hazajutottak.

Most az Amen.

KIRÁLY IGNÁCZ

## HELYTÁLLÁS

Evangéliumi esemény hangoljon rá a címben jelölt témára: a „próbaútról” visszatérő tanítványok fáradtan, de sikerélményekkel telten térnek vissza a Mesterhez. Küldve voltak, vállalták, teljesítették, és jóleső fáradtságukra reagál Jézus: „Pihenjete” (Márk 6,30-)!

A helytállás kitarító küzdést jelent, a nehézségek ellenére is folytatását annak, amit vállaltam. Emlékszem, Dombi Ferenc atya Halásztelken rávett néhányunkat egyházi „adószedésre”. Elsődleges cél nem a pénzbevétel, hanem az emberek megszólítása volt. Minden porcikám borzongott az ötlettől, de a valahova tartozás kötelez, vállaltam. Néhány elutasító, ellenséges hozzáállástól eltekintve az emberek szóba álltak a gimnazista suhancsal. Jó, ebben az is benne volt, hogy legtöbbször ismertek. és nem feltétlenül betyárságaimról csupán. Sikerélményeim voltak, hogy valamit teljesíthettem, helytállhattam.

### 1. Helyemen

A magát helyén tudó ember kevésbé helytelenkedik. Kevésbé tesz olyat, ami nem illik őhöz és az ő elveihez. Sajnos nem születünk bele földi életünk életre szóló helyébe. Köztudottan jó szülőktől is születhet elkutyuló gyermek. Lehet, hogy nemcsak „sajnos”? Néha jó is, ha nem születünk bele. Egy zilált, életidegen házasságból születni az életbe, ez a kimenekülésre indítja a jobbra hivatott felnövő gyermeket. A bojtortojánról lehetetlen független szüretelni? A nővényre érvényes, az emberre nem.

**Adatott** az, amikor, ahova, ahogyan születünk. Felelősségsökkenés szándékával halljuk a genetikai adottságokat, a kikerülhetetlennek látszó sorsokat felemlegető magyarázkodásokat. A legkatolikusabb francia írók egyike, Claudel írja: „A kereszthez vagyok kötve, de a kereszt nincs kötve semmihez” (Selyemcipő). Mintha semmi lehetőséget nem kapnánk arra, hogy fix ponthoz köthessük az életünket. Mintha ladikban, mentőmellényben vagy akár fenntartó fakesztbe kapaszkodva hanyódnánk az élet tengerén. Alapszinten tényleg így is van. Sodrás visz. Családi, társadalmi, politikai. Kortárs csoportbeli, vallási, civil mozgalmi. Vagy egyszerűen belefárad az ember a szüntelen úzásba, akár abba, hogy valami uszadékalmazból kiemeljen magának valamit. Akár, hogy partra evickéljen kerülgetve az odaúszást gátló sok mindent. Az árral szemben úszást már nem is említem.

**Választhatok.** No, nem a mindenből valamit. Nem. Valamik közül valamit. A szabadságot abszolútnak álmodók jó, ha belátják a tény: szabadon

választunk nagyon is behatárolt lehetőségek közül. A mai világban nem könnyű belátni, hogy nem csúcsérték a szabadság, hanem csúcsfelelősség. Magamról azt mondom: én az emberiség magyarul beszélő, jézusi tájékozódású keresztény kultúrájához tartozom. Azért is, mert ebbe születtem, azért is, mert felnövekedvén az idetartozást választottam. Az adott alapra nekem kellett felépítenem az én kisbajos életemet. Az építkezés alatt is vigyázva, hogy a lényegesen emberi ki ne felejtődjön: „Soha ki ne fogyjon kezedből az emberbarátság melege” (Sinkovits Imre)!

### 2. Állni

No, nem statikus állapotról van itt szó, hanem aktivitásról. Vagy az talán nem erős aktivitás, ha az ár sodrása ellenére megállunk a lábunkon? Vagy az nem kemény aktivitás, mikor ebben a sodró, elragadni akaró erőterben a magunk személyes lépéseit tesszük? Nyelvédessanyánk gazdagságából most csak a *megáll* és *kiáll* fogalmát veszem. *Megállni* igyekszem szerettem, testvérbarátaim előtt és Jézusunk előtt. Vagyis mindenki előtt, aki fontos nekem. Lehetek, ha nem vigyázok, *homo peregrinator* (kóborló, vándorló), csángáló, aki elbóklássza életét a legelőn, mintegy rideg marhatartású életformában. Ennél talán többre hivatott az ember. Például arra, hogy amit értéknek tart, azért *kiálljon*. Azt képviselje, ismertesse, védje, fejlessze. „Emlékező tanúkká és emlékeztető tolmáccsá kell lennünk” (Merza József). Kellenek a biztatások. Kellenek az óvó figyelmeztetések is: „Aki áll, az vigyázzon, hogy el ne essék” (Szt. Pál)!

### 3. Veszélyeztetettségeink

Tudom, a helytállás értékét és nehézségét éppen az adja, hogy ellenerőkben élünk. Az emberhez az a méltó, ha nem kimenekülni akar a kihívásokból, hanem megoldani igyekszik azokat. Még akkor is így van, mikor belátom, hogy ehhez rendszeres erőforrásokra, pihenésre és „közérzetjavító intézkedésekre” van szükség (Miklovicz L.). Itt az aránytévesztés lehet bűnre vezető alkalom.

„**Szunnyatagság**” veszélye (Sütő A.). Ez az éberség lankadása. Még nem alvás, de már olyan helytállás helyetti jelenlét, amelyben a szellem, a lélek már nincs ott: „kinézek a fejből”, ahogy a közbeszéd mondja. Ismerjük a sorkatonák régi szövegét: Aki megáll, az le is ül; aki leül, az le is fekszik; aki lefekszik, az el is alszik. Kész. A végigaludt életért kár volt megszületni. Akkor is, ha a régi latin bölcsesség szerint: *Qui dormit, non peccavit* (Aki alszik, nem vétkezik). Szunnyatagon követjük el a mulasztásos bűneink nagy részét. Elmulasztódnak a jótettek. Amit elhalasztok, az el is hal. Ébresztőórát, mobilt használnak az időben felkelni nem tudók, de felkelni akarók. Van más csilingelő jelzőrendszerünk is. „Figyelő szemek erő sugároznak felénk az elkutyulás ellen” (Bulányi Gyb.). Ami fontos, ahhoz fel kell kelni, időben. Az Isten

Országa ott van már közel, ahol a munkahelyre, iskolába érés miatti csilingelések mellett egyre jelentősebbek a jöttetek miatti csilingelések.

**Ingatagság.** Mint az operettszövegben: „Az asszony ingatag, úgy hajlik, mint a nád...” Csak kibővítve igaz: mindenki ingatag. Ez még nem bűn. De már bűnre vezető alkalom. Helytállásaink finomhangolású kísértései a „diszkrét gesztusok” (Czakó G.) – amelyekben az élhetőbb életért engedményeket teszünk, vagy amikor felfüggesztem helytállásomat egy kis „vargabatuért”, egy kis csintalanságért. Ebből születtek a megbízható párttagok a kommunizmusban; diszkrét rugalmasság azért, hogy szuper állások betöltése lehetővé váljon, nemcsak Moszkvában. Vagy ez már több, mint csintalanság? Az akkori közbeszédben másként mondták: Hülye az, aki nem így tesz! Jó tudatosítani, hogy van, amikor egy szem tömjén is árulás: Nero császár idejében a keresztények választási lehetősége a tömjén szem, vagy a halál. Minden kimagyarázó, elkenően értékelő vagy értékítéllettel elítélt fogalmunk az értékszemléletünk szerint tehető mérlegre. „Lelke rajta”, mondjuk. Lelke a mérlegen. Jaj, csak könnyűnek ne találtassak! „Visszhangtalan citerásoknak és köldöknéző széplelkeknek megkegyelmez a világ” – írja Sütő András, miután a kommunista erőszak kiverte a szemét. Van taktikai óvatosság is. A gondolkodó és megfontolt emberek helyezkedő sajátossága. Ezt látom Illyésnél, aki '56 után így biztatja Sinkovits Imrét: „A maradék tisztesség megőrzése mellett életben kell maradnunk.” Ezt olvasom a református püspöknél, Ravasz Lászlónál (1948): „Inkább okos voltam, mint hős.”

Helytállás. Csak azért is. Mégis. Mindezek ellenére is. A „százannyi” jézusi ígéretéért is. Ha már egyszer megadatott, hogy kincset találtunk, és erre építkeztünk. Akkor is, ha ez a mai világ másabb, mint fiatal korunkban. „Hogy jó földbe került a vetés, az nem kérdés, de hogy áttelel-e, ezért legyünk gondban” (Sinkovits I.). A köröttem hullámzó életben is meg kell találnom a magam helytállásának teendőit. „Azt élet 60 évesen fennsík, se föl, se le, csakis előre a lényeg iránt” (Illyés Gy.).

## TURIÁK ILDIKÓ

### „ÉHEZTEM, ÉS ENNEM ADTATOK”

Témánk: Az éhezőknek enni adatok. Beszélgetésünk címadó mondata, némiképp módosítva az előbbi szöveget, Máté evangéliumának itéletnapi tablójából való. A Biblia a nyomort az egész emberi történelmet végig kísérő legnagyobb kihívásként állítja eléink. Megmérettetésünk alapja, hogy mihez kezdünk ezzel a kihívással. Isten az elesettek oldalán áll, velük azonosul, az ő nézőpontjukból lát minket. Ebből a

nézőpontból pedig csupán kétféle magatartás fedezhető fel. Az egyik a szükség enyhítésére törekszik, a másik fenntartja vagy növeli a szükségét. Magatartásuk következtében az előbbieket Isten időfeletti országának örökösei, az utóbbiak az örök tűz várományosai. Gondolkodjunk bárhogyan is az Isten létezéséről, ítéletről, az élet halál utáni folytatásáról és a Bibliáról, nem tagadhatjuk, hogy a nyomor mind a mai napig a legnagyobb és egyre növekvő kihívás az emberiség számára. Visszaszorítására alkalmas választ találni egyre inkább a szó legteljesebb értelmében létkérdés. A földi élet, az emberiség életben maradásának és önmagunk biológiai élete megtartásának a kérdése. Egy középosztálybeli osztálybeli család a párizsi elővárosokban százszorosát keresi meg annak, amennyi jövedelem egy délkeletázsiai falusi háztartásnak jut. A Fülöp-szigeteken egy parasztnak két évig kell dolgoznia, hogy elérje egy New York-i ügyvéd egy órai keresetét. Az Egyesült Államok gyorsbűféiben és szupermarketjeiben évente 40 milliárd dollárt költenek Colára, majdnem kétszeresét Banglades bruttó nemzeti termékének. A század végére a világ lakossága 6 milliárd fő lesz, ebből 5 fog szegény országokban élni. Míg a gazdag nemzetek, tehát a Föld lakosságának 15 %-a a világ jövedelmének 80 %-át ellenőrzi, addig az emberiség 54 %-a az alacsony jövedelmű országokban él. Mintegy 3 milliárdnyi embertömeg a teljes jövedelem 5,4 %-ával rendelkezik csupán.

Mérhetetlenül igazságtalan világtrend ez! Néhány ország tékozolva el a föld minden emberét megillető erőforrásokat. Mivel pedig ezek az erőforrások végesek, azért ahhoz, hogy egyesek pazarlása lehetséges legyen, szükség van a nagy többség nyomorára. Sokaknak továbbra is kevesebbet kell fogyasztaniuk, hogy néhányan többet fogyaszthassanak. A nyomorra, éhezésre, sőt mind nagyobb tömegekben egyenesen éhhalálra kárhoztatottak vágya nem csupán az életben maradás, a jóllakás, a már emberhez méltó, de még szerény élet. Az elérendő minta az irigyelt Északról kölcsönzött. Ha pedig Dél hatalmas embertömege Észak mindezidáig büntetlen mohóságával vetné rá magát a világ javaira, a gazdagok túlfogyasztásától már amúgy is súlyosan megrendült ökológiai egyensúly végleg felborulna. Észak azonban akkor sem kívánna osztozni, ha Dél kevesebbet is beérné. Ezt a szakadék szélén mozgó kényes egyensúlyt kívánja fenntartani az igazságtalanság örökössé tételével. Azt akarja elérni, hogy változatlan maradjon a status quo, mindenki maradjon ott — szó szerint és átvitt értelemben —, ahol van. Ezért tehát egyre több fegyvert állít elő, s mivel a szegénységet nem képes legyőzni, megpróbálja a szegényeket legyőzni.

Elképesztően esztelen ez a rendszer! A tények feltárását, látását nem belátás, irányváltoztatás követi, hanem azok elfedése. A fogyasztói modell tarthatatlanságát eufémizmussal „fenntartható fejlődésnek” keresztelve próbálja elleplezni. Pedig a megkezdett úton fenntartható fejlődés nincs. Ami van, az nem tartható fenn és nem fejlődés. Pusztá terjeszkedés legfeljebb.

Ebben a rendszerben a negatív visszacsatolás egyetlen eszköze a katasztrófa. Odáig minden lépést elkerülhetetlennek, minden áldozatot kívánatosnak állít. Értelmesnek tűnő érvek, okosan hangzó viták, előrelátónak vélt tervezés nyomán mondunk le sorra a földi élet sokféleségéről, természetes életfeltételeinek épségéről, az egyén felelőségéről, a kölcsönös részvétel és együttérés jogáról, a megelégedés szabadságáról, a szeretetről. Nyitott szemmel és mégis vakon tartunk a szakadék felé.

Lehet, hogy a jövő a hátunk mögött keresendő? A felfedezés, hogy az út, amelyre ráléptünk, nem vezet sehová vagy legfeljebb a katasztrófába, tovább gondolkodásra kell, hogy késztesen. A kihívásra nem felelet, a nyomor visszazoritását nem oldja meg, ha csupán azt tudjuk, hogy merre nincs tovább. A zsákutcából visszatolatva járható útra kell lelni. A kihívás nagysága azt parancsolja, hogy ne csupán egyéni életstratégiát dolgozzunk ki, ne csupán az alamizsnálkodás eszközeivel enyhítsük a fennálló állapotokat, hanem emberiségmértékben is követhető, más modellt keressünk. Olyat, amelyre ráépítheti ki-ki az életét.

Hol van ez a modell? Akit nem kábított el a fogyasztói élet csillogó, de mind kevesebbek számára elérhető és számukra sem sokáig őrizhető kínálata, most tétován néz körül. Előre nézve nem lát vadonatúj, még soha nem hallott eszméket. Hátra tekintve minden eszme megbukottnak tetszik, hiszen ezért lépett túl rajtuk a történelem. És mégis hasznosnak bizonyulhat a múlt szemétkosarában keresgélni. Kezünkbe akadhat az, amin még csak az imént léptünk túl.

A kérdés csak az, hogy ez a lépés nem visszalépés volt-e. Nem lehetséges, hogy túlságosan hamar írtuk le azt, aminek jelszava alatt elmúlt nálunk 40, tőlünk keletebbre 70 életévünk? Azt az emberiség életében újra és újra felhangzó motívumot, amely az élet javaiban való testvéri osztozás világának megteremtéséről énekel. Azt, amit sem a jelszó árnyékában, sem előtte soha ki nem próbáltunk, aminek megvalósítására történelmi léptékű kísérletet nem tettünk. Az a társadalmi berendezkedés, ami helyette a közelmúlt életkereteit megszabta, maga is érezte a távolságot az eszme és a valóság között. Ezért az általa kialakított társadalmi formációt „létező

szocializmusnak” nevezte, megkülönböztetve azt a szocializmus ideáljától. És egyébként is: hetven év a történelemben alig több, mint egy nagy lélegzetű zenemű előjátékának néhány akkordja.

A gondolat nemcsak bennünket nem hagy nyugodni. Gyors egymásutánban talákoztam többször is írásokkal, amelyek szerzőit ez a kérdés izgatja. Kezembe akadt a szocializmus iránti elfogultsággal legkevésbé sem vádolható Szolzsenyicin Rákosztály című regénye is. Ez még a keleti világrend összeomlása előtt született ugyan, de amit képvisel, mára sem vesztett időszerűségéből. Egy öreg, a „létező szocializmus” által megtaposott, Sztálin börtönét megjárt forradalmár önmagával is vívódva fogalmazza meg benne érveit fiatalabb társa számára a szocializmus, egy szociális berendezkedésű társadalom mellett. Amellett érvel, hogy a saját bőrén szerzett tapasztalatai ellenére sem tekinthető leszerepeltnek a szocializmus eszméje. „Fiatalember — mondja —, el ne kövesse azt a hibát, hogy szenvedéseiből olyan következtetést von le, miszerint a szocializmus a hibás! Azaz, bármit gondoljon is, a kapitalizmust örökre elvetette a történelem. Még mielőtt gazdaságilag kimondták volna az ítéletet, már rég elítélték erkölcsileg! Igaz, túlságosan hirtelenül vettük a fordulatot. Azt képzeltük, elég, ha a termelési módot meg változtatjuk, és máris megváltoztattuk az embert. Pedig dehogy! Az ember biológiai lény. Ezer évek kellene, hogy megváltozzék. Szocializmust, de milyen? Ha azt mondjuk, demokratikus... ezzel csak bejelentettük, hogy nem fogunk nyakazni. De nem is az árubőségre lehet a szocializmust építeni. De az sem szocializmus, amelyik szüntelenül gyűlöletet prédikál, mert a társadalmi élet nem épülhet gyűlöletre. Végre szeretni akarunk. Ilyennek kellene lenni a szocializmusnak! Talán keresztényinek kellene lennie? — kérdi a fiatalabb. Keresztényinek? — tűnődik az öreg. Én csak azt mondanám, csak egyetlen valódi szocializmus létezik! Az etikus szocializmus. Nem nehéz elképzelni. Olyan társadalmat kell fölmutatni a világnak, amelyben minden emberi kapcsolat, az alapok és a törvények az etikumból következnek és csakis abból. Minden elképzelést, azt, hogy hogyan neveljük gyermekeiket, s a gazdaságot is, erkölcsi alapokra kell helyezni.

Hogy mi az etikus szocializmus? — kérdi az öreg szinte önmagától. Az, hogy az emberek ne a boldogságra törekedjenek, mert ez is a piac bálványja, hanem a kölcsönös jóindulatra. Az állat is boldog, miközben szétmarcangolja áldozatát. Jóindulatra csak az emberek képesek egymás iránt. Ez a legfőbb, amit elérhetnek. A boldogság délibáb. Pláne a jövő generáció boldogsága. Attól nem leszünk boldogok, ha

fehér kenyéren taposunk és belefulladásunk a tejbe, de már ma azok lehetünk, ha megosztozunk másokkal a szükölködésben. Ha csak a boldogsággal és a szaporodással foglalkozunk, értelmetlenül népesítjük be a földet és félelmetes társadalmat teremtünk.”

Az idézet élhető jövő teremtésére alkalmas ideálnak látja és látatja a szocializmust. Ugyanakkor szinte hiánytalan listába foglalja a „létező szocializmus” téves elveit és gyakorlatait. Egy majdani új kísérlet elkerülendő zátonyait. Csupán az erőszakot hiányolom ebből a listából.

A remény az, hogy az előjáték után végre talán megszólal a szimfónia. Az, amit néhány taktus után abbahagyott a kereszténység, és az, amit elrontott a „létező szocializmus”. Össze kellene rendeznünk végre a motívumokat, amelyek az Ószövetség, Jézus, az utópisták, a felvilágosodás eszményeinek megfogalmazói, Marx és a felszabadítási teológia képviselőinek hangszerelésében újra és újra felhangzanak. Ideje lenne egy közösségi modellre épülő társadalom építésébe a korábbi kísérlettel eltérő módon belefogni.

Ha életképes akar lenni ez a modell, a gondolkodásukat ehhez a modellhez igazító emberek önkéntes és szabad társulása lehet csupán. Olyan embereké, akik felismerték egymásraultaltságukat, valamint az együttműködésben rejlő hatékonyságot, és ezért a szolidaritásra és a kooperációra épülő életstratégiát dolgoznak ki maguknak. Nem egymás ellen, egymás rovására, hanem együtt akarnak boldogulni. A másik emberben nem korlátozójukat, hanem gazdagításukat látják. Alulról építkezőnek kell lennie ennek a modellnek. A egyének társult tulajdonára épülő kis önkormányzatban élő, gazdálkodó és elosztó egységek jelentik az építőköveit.

Ez a modell egyenlőtlenség-ellenes, de nem a tulajdon nélküliek egyenlőségét akarja. A tulajdonlásnak ez a módja inkább a gondnokság fogalmába tartozik. Ebben a szemléletben a tulajdon arra szolgál, hogy a saját élet fenntartásához szükségesek mellett, mások számára is hasonló életfeltételeket biztosítsanak általa, gondolva a jövő generációkra is. Míg a magántulajdon önzővé, a tulajdon nélküliség felelőtlené, a gondnokság felelőssé tesz. De nem is egyenlősdi hoz létre! Nem uniformizál sem a termelés struktúrájában, sem a felhasználás módjában.

Piciben léteznek többé-kevésbé ezeknek az elveknek az alapján álló példák. Ilyen a hutteri testvérek példája, akikkel most már többéves kapcsolatunk van. Egyes elemei a közösségi modellre épülő társadalomnak a mi közösségeinkben is fellelhetők. Folytatnunk kellene. Fokozatosan, a mi számunkra optimálisnak látszó végén fogva hozzá a dologhoz.

Közösségeinken időről-időre kommuna-alapítási láz fut végig. Bizonyára ezek vagy ezekhez hasonló gondolatok inspirálják. Nem vagyok ellene, ha vállalkozó testvérek akadnak, hogy valóra is váltsák terveiket. Szorítok nekik, hogy sikerüljön. Nekem azonban, s egyelőre talán többségünknek ma még nem vonzó a kommunában élés gondolata. Miért? Az ennyire szoros kötelékekben való együttélés szükségszerűen számtalan korlátot kell, hogy állítson tagjai elé, amelyekhez azoknak hozzá kell nyírniuk egyéniségüket. Nem látom be, hogy a személyiséget nagymértékben korlátozó és megnyirbáló kommuna lenne a közösségi modell megteremtésének egyetlen útja.

Szívesen részt vennék azonban kolónia létrehozásában. Vállalkoznék rá, hogy közösen megállapított, nem a létminimumszámításokból kölcsönzött (az ugyanis a jelenlegi jövedelem körül van) létminimumra rendezzem be életvitelemet. A többit tegyük össze. Hozzunk belőle létre valamit, ami a rászorultakat segíti. Pl. egy ingyen konyhát, egy árvaházat. Működtessük önkéntes, közös munkánkkal! Teremtsünk és keressünk közösségben végezhető megélhetési lehetőségeket! Csak ne a napjainkra úgyis szinte nullára redukálódott privátszféra maradékát tekintjük az első helyen meghozandó áldozatnak a közösségi modell megvalósításának oltárán.

A pici, a dolgot különböző végéről megközelítő kísérletek, ha sikeresek: nem menekülnek el a tagjaik, s a még kívül állók befelé törekednek. Ezek a különféle helyeken, módokon létrejövő kezdeményezések aztán hajszalerek módjára behálózhatják a világot. A történelem megszokott, véres, zajos változásaival ellentétben lábujjhegyen fordulhat általuk az emberiség sorsa a reménytelenség apokaliptikus víziójából a reménység útjára. Mert szelíd előre nyomulásuk fokról-fokra szoríthatja ki a világból az önzést és annak következményét, a nyomort.

*Kézfogás Konferencia előadása, 1993.*

*HORVÁTH JÓZSEF*

## **HOGY IS VAN EZ? -- EGYHÁZHŰSÉG, JÉZUS-HŰSÉG? (LELKIGYAKORLATOS ELŐADÁS)**

### 1. Megváltás

Iváni káplán koromban /Sopron közeli falu/ a plébánostól azt a feladatot kaptam, hogy a nagypénteki szertartáson – „Szentkereszt felmagasztalása” /az elnevezése is elgondolkodtató/ - az oltár elé állva, magasra emelve a feszületet mondjam a prédikációt.

Megrázó élmény volt! Arról beszéltem, hogy Jézus miért is jutott erre a megalázó sorsra, és hogy az Őt követők sem úszhatják meg kevesebbel, ha következetesen a követői lesznek. Lehet, hogy nem „véres áldozatot” követel a szeretet állhatatos, következetes megélése, de megpróbáltatásokat mindenképpen! Kinek-kinek saját keresztyét kell hordozni...

A szertartás után a plébános úr megjegyezte: a lényegét kifejejtettem! Nem szóltam a megváltásról, pedig ez a kereszthalál lényege. Jézus a bűneink miatt vállalta a halált, így engesztelte ki az Atyát és váltott meg bennünket...

Hogy is van ez? Jézus az Isten Országáról beszélt. Ennek „építésére” hívta az embereket. Elmondta miként lehet Istennek tetsző életet élni! Részt vett a zsinagógai összejöveteleken, felment Jeruzsálembe Húsvétot megülni. De kemény kritikát gyakorolt a vallási obszervanciák, a törvényi előírások felett. Határozott véleményt formált a 613 szabályt tartalmazó vallási előírásról. Nem kímélté a vallási vezetők képmutatását. A tömeg mögé állt. Személye, tanítása politikai ügy lett. Majd egyenes következményként elítélés és a halála.

Ja igen, a Pál felé megváltástan! ...kiengesztelni Istent???

Hogy is állunk a hűséggel?

## 2. Kettős hűség?

Az év elején Tatán a plébános Szent Ágnesről, Sebestyénről és Boldog Batthyány Strattmann Lászlóról beszélt. Ágnes szüzi életet akart élni, nem ment hozzá a városi prefektus fiához. Máglyán égették, majd lefejezték. Sebestyén császári gárdatiszt és keresztény. Társai között terjesztette a hitet, ezért lenyilazásra ítélték. Nem halt meg súlyos sebeiben, mert egy jámbor asszony ápolta. (A stori üzenete, hogy keresztény hit elpusztíthatatlan!) Igaz, hogy később ismét halálra ítélték, bunkósbottal agyonverték. Strattmann Boldog házasságban élt, 12 gyermeke született. Grófi, hercegi címet birtokolt. Kiváló szemész orvos volt. Kórházat működtetett vagyonából és ingyen gyógyította a szegényeket. A keresztényüldözés idején bizony az életáldozat sem volt ritka. Ma már nem kér tőlünk ilyet az Isten. A szemorvos gazdag volt és vagyonát helyesen használta. Nekünk is segítenünk kell embertársainkon. – Eddig a plébános úr... /Tehát lehetünk gazdagok, vagyonnal bírók, csak adakozzunk?! El nem hangzik önmagunk szegényítése! Üldözöttségre, életadásra gondolnunk sem kell! /

Hogy is van ez? Szerzett javaink, a fizetés, nyugdíj, amit nem másoktól veszünk el, azt birtokolhatjuk? Legfeljebb adok valamennyit? És „a gazdag nehezen jut be”, „a vagyonban bizó...”, stb. a tanítványokat is megrémítő Jézus által elmondott szavak??? A gazdag ifjú tisztában lehetett azzal, hogy a gazdagságához, milyen úton jutott? Biztosan nem

mások, esetleg a szegények kárán jutott hozzá?! Ismerős a Mester reagálása! Ő egyértelművé tette az agyagiakhoz való viszonyt. Az általa képviselt radikalitást nem hallom a templomokban!... Jézus nem igazítgatást akart az életformán, hanem életforma változást akar. Mégis lehet két úrnak szolgálni?... Az első keresztények adástörvényt gyakorló emberek voltak. /Tudjuk, hogy a szegénység önmagában nem érték./ A „jó és istenfélő gazdag” nem fából vaskarika? Vagy csak akkor gond, ha hatalom birtoklása mellett vagyok gazdag?

Hogy is van ez?...

## 3. Szentségkiszolgáltatás?

A múlt évben történt. A táscai templomban 15 fő a szombat délután megtartott vasárnapi misén / 10 éve még 75-80 fő volt!/. Plébános úr prédikál. Megszólítás: „Gyászoló közösség”. Kifejti, hogy miért szólított így: egy hete volt az elsőáldozás és bérmálkozás. Három falúból összesen 21 elsőáldozó és 51 bérmálkozó volt. Egy hét múlva egy, azaz egy gyermek jött el a templomba. Mi, az ott ülő hívek, /mind öregek/ felelősek vagyunk, hogy nem tudjuk tovább adni a hitünket. – Tehát, jó papi szokás szerint, azokat szidta össze, akik jelen voltak és egyáltalán „nincs közük” az esethez. Mise után próbáltam beszélni a plébános úrral, hogy mégis milyen probléma miatt nem jöttek templomba a gyermekek. /Felkészítés? Kapcsolat a hívekkel? Következetesség? „Begyónik” a gyerek és „kibérmálkozik”? - „Ne vessétek kincseteket sertések elé!” – nem mondtam ki!!!/ Megsértődött és a szülőket okolta...

Hát hogy is van ez? Jézus ilyen szentség kiszolgáltató „céget” akarhatott? Ha akart egyházat - *a Benne és Neki hívők, helyesebben az Őt követők közösségét* – az biztosan nem egy szolgáltatást nyújtó intézmény! /Keresztelés, házasság szentség kiszolgáltatás „elvárások” nélkül! Temetés, mint 8. szentség! /

Hogy is van ez? Jézus hűség? – egyház hűség?

## 4. A vasárnap megszentelése

A II. Vatikáni zsinat Konstitúciót adott ki a Szent Liturgiáról. Végre magyar nyelvű lett a szent mise. Kötelező lett az igehirdetés. És sok időszerű újítás. A vasárnap megszenteléséhez /a 3. parancsolat megtartása, ill. az egyház parancsa szerint a misehallgatás/ az eucharisztia ünneplése hozzátartozik.

A keresztény közösség ünnepén személytelenül „találkozunk”? Hallgatjuk az ószövetségi szakaszokat, az Ószövetségi istenkép szerinti igehirdetést. Jézus üzenetét ilyen egyszerűen összefoglalhatnánk: „Isten jelen van és Isten jó!”... *Hallván a prédikációkat, ez az üzenet érkezik el hozzánk?! Akárhányszor nem kapcsolunk üresbe?*

Felállva mondjuk a „Hiszek egy”-t...*Nem bizonytalanodunk el /'ítélni előket és holtakat'/.* Mondjuk ugyan, de...

Azután az Egyetemes könyörgésben az Isten számára meghatározott feladatokra kérjük, hogy teljesítse az Úr...*Nem kellene legalább helyesen megfogalmazni?*

A mise végén szétszalad a nép... *Ott lenne a helye ideje a közösség alakításnak?*

Hogy is van ez? A Jézusra emlékező lakoma?!

Jézus az utolsó vacsorán „testét” adta „kenyér”-ként. Ahogy a kenyér nem önmagáért létezik, hanem másokért való táplálékként, úgy létezik számukra Jézus is, Istentől adottan. Legyenek a tanítványok is egymás számára kenyér! Majd a tanítványok mindnyájan ugyanabból a pohárból ittak, ahogyan a családban megesik testvérek között. Megélték a közösséget! A kenyér és bor összekapcsolta őket egymással és Mesterükkel. Testvéri közösséget alkottak olyant, amely még az ellenségre is kiterjedő szeretet. Jézus elgondolása szerint az Ő halála után fenn kell maradni a Rá emlékezés e formájának. A cél, hogy a jelenlévők az utolsó vacsorán történetet éljék át, valahányszor az ő emlékeztükre összegyűlnek. Vidáman ünnepeljenek, ahelyett, hogy szomorkodnának Jézus távolléte miatt. A megemlékezés segíti hatékonyabbá tenni Jézus üzenetét és művét! Ez igaz???

Jézusunk közösséget alakított, asztaltársaságot bízott meg programjának tovább vitelével. Az első keresztyények az istentiszteletet úgy élték meg, hogy az közösség építő legyen. Pál ragaszkodott hozzá, hogy az istentiszteleten nagyon értelmes és építő kommunikáció legyen. Akarja, hogy a résztvevők vigasztalják, köszöntsék, bátorítsák, bátorítsák, helyreigazítsák, tanítsák egymást és gondoskodjanak egymásról /1 Kor 14/. Bizony csodálkozna Szent Pál ha belépne egy vasárnapi istentiszteletre! A békeköszöntés bevezetett formája egy emberibb, kommunikatívabb lehetőség. /Ne de, ha „Köszöntések egymást szent csókkal”, mely természetes volt annak idején, ma ugyan csak megdöbbenene! A mise látogatói /!!!/ nem alkotnak közösséget: egymás mellett élnek és nem egymásért. Az összetartozás, egymásért való felelősség, kommunikáció nem jellemző. A papnak, a közösség vezetőjének katalizátor szerepe lenne... A mise végén elhangzik, hogy ...”menjetelek, küldetéseitek van”. És aztán sietünk haza...

Természetes a vasárnapi misehallgatás /ugye a régi kifejezés: „hallgatás”!/? A vallásosak 10 %-a sem megy templomba. Parancsra megyünk, megszokásból, vagy már le is szoktunk a vasárnapi miséről? Miért is?...

#### 5. Extra Ecclesiam nulla salus

Katolikus keresztyény dogma, jelentése „az egyházon kívül nincs üdvösség”. Az eredeti szólás Cipriántól származik /200-as évek/, majd Origenész /+254/, Jeromos /+420/ és sokan mások megerősítették. Ágoston /+430/:” az egyházon kívül mindent találhatsz kivéve az üdvözülést!” Aquinói Szt. Tamás /+1275/

„...az özönvíz idején senki nem volt az egyházat jelentő bárkán kívül.” Dogmaként mondta ki 1215-ben a IV. Lateráni zsinat, majd megerősítette 1441-ben a Fizenzei zsinat.

A II. Vatikáni zsinat a Lumen Gentium-ban így fogalmaz: „Az Egyház az üdvösség hivatalos eszköze, Krisztus a megváltás kegyelmeit az egyházra bízta. Minden kegyelem az egyház által hat, ha formálisan valaki nem is tartozik keretébe.”

Mai probléma: Isten igen – Egyház nem! „A magunk módján vallásosan!” Sokszor a mai ember miközben készletet érez transzcendens gondolkodásra, ezt nem hajlandó semmilyen kész vallásos rendszer, egyház alá sorolni. Lehet, hogy a szabad választások lehetősége, vágya teremtette meg az irtózást a kötöttségektől, de lehet, hogy az egyházak identitás vesztese, mondanivalójának sekélyessége a felelős mindezért.

Mintha az egyház elveszítette volna a világgal való megfelelő kapcsolatát, elbizonytalanodott volna mondanivalójában! A politikummal való kapcsolatban sem képviseli elkötelezetten Krisztus jelenlétét! Tény: nem mondhatjuk, hogy az egyház remekül képviseli manapság Jézus üzenetét. DE mégis elhangzik az igehirdetés, jelen vannak a szentségek. Az egyház közösségében formálódik személyes teológiánk, „istenlátásunk”. Az egyház „tökéletlenségét”, bűneit, ki lehet kerülni azzal, hogy majd a „magam módján leszek vallásos”, de ezzel sutba dobjuk szellemi-lelki életünkön való folyamatos kontrollt, a közösséget!

Ma halljuk, hogy a hit a lényeges! Szélsőségesen fogalmazva a vallás ennek az ellentéte és valamilyen pejoratív jelentésű. A vallás nem elég, hívőnek kell lenni! A hit ellensége a vallásosság. Az egyház a vallásosság megjelenítője. Az egyház szeretné „birtokolni” az Istent. Az egyház egyesek szerint „a szervezett vallás, melynek célja, hogy megvédje az ember jogos igényeit az Istennel szemben”.

Jézus itt élt e világban! Az egyház akkor teljesíti küldetését, ha a világba beágyazva él. Nem önmaga fenntartásáért küzd, hanem Jézus üzenetének hordozója, itt és most, és minden körülmények között!

Hogy is van ez – „extra ecclesiam...”? 7-8 milliárd ember él a földön. Különbőféle vallások követői, jószándékú emberek, lelkiismeretük által vezérelve teszik az általuk helyesnek jót...

#### 6. Ecclesia semper reformanda est

Azaz az Egyháznak folyamatos megújulásra van szüksége! A kifejezés állítólag Szt. Ágostontól ered, de valójában a protestáns Karl Barth népszerűsítette 1947-től. Az egyház nem tévedhetetlen, sem önmaga, sem az ige feletti tekintélyében. Az ige jegyében kell helyreigazítani, visszatérni az alapokhoz. A Szentírástól idegen a hatalmi struktúra, a hierarchia, a pápai udvartartás...

A Katolikus egyházban a II. Vatikáni zsinattal indult el a megújulási folyamat. A világ püspökei és a világi hívők is reménykedve vártak az „aggiornamento”

/=a mai naphoz igazodás=nagyobb nyitottság és a modern kor igényeihez közeledés/ jegyében az Egyház megújulását.

Idézek a Lumen Gentium /Az Egyházzól szóló/ dogmatikus konstitúcióból: „Krisztus szent Egyházát - a hit, a remény, és a szeretet közösségét – ezen a földön látható szervezatként alapította és tartja fenn szüntelenül, s általa árasztja mindenkire az igazságot és kegyelmet”... Ez a Krisztus egyetlen Egyháza, melyet a Hiszekegyben egynek, szentnek, katolikusnak és apostolinak vallunk, s melyet Üdvözítőnk feltámadása után a pástor Péternek adott és őrá és a többi apostolra bízta terjesztését és kormányzását... Nem arra törekszik, hogy földi dicsőséget keressen, hanem arra, hogy saját példájával is terjessze az alázatosságot és önmegtagadást... Az Egyház egyszere szent és mindig megtisztulásra szorul, ezért szüntelenül a bűnbánat és a megújulás útját járja”. /8.pont/

Idézet H. Küng: A katolikus egyház rövid története c. könyvből „... a mai katolikus egyház alapjaiban véve az, ami mindig volt, és amit a katolikus egyház mindenkor hirdetett és akart, az azonos azzal, amit Jézus Krisztus maga hirdetett és akart. Elviekben tehát már Jézus is katolikus volt. Ám joggal hivatkozik-e Jézusra ez a sikeres és hatalmas egyház, a legnagyobb keresztény egyház? Avagy olyan valakire hivatkozik büszkén ez a hierarchikus berendezésű egyház, aki feltehetőleg szembe fordult volna vele? Képzeljük el egyfajta gondolat kísérletként: a Názáreti Jézus megjelenik a Szent Péter bazilikában a pápa által pontifikált misén. Vajon nem úgy fogadná-e, mint Dosztojevszkij nagy inkvizitora: Miért jöttél hát, hogy zavarj bennünket?”

Tény az, hogy az Egyház történelme során, mint evilági intézmény érvényesítette saját érdekeit a politikai hatalomért vívott harcokban, de el kell ismerni, hogy a számtalan keresztény által végzett aktív szeretetmunka, a szenvedőkkel és szegényekkel való törődés, a már korán megszervezett betegápolás, sok kórház, a békesség megőrzésére tett erőfeszítés jelen volt ugyanannak az Egyháznak az életében. Az Egyház életében – egész története folyamán, minden tiltás ellenére - jelen voltak az alulról jövő kezdeményezések, a laikus mozgalmak, egyházon belüli szervezett ellenzékként igyekeztek visszatérni az evangéliumokban megfogalmazott jézusi elvekhez. Tény, hogy akárhányszor „sikeresen” elfojtották őket, az inkvizíció eszközeivel „kordában” tartották a másként gondolkodókat /ma a Hittani Kongregáció!!!/, mégis mindenkor hatékony maradt az evangélium üzenete a Lélekre nyitott emberekben.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a Jézus tanítása világ átalakító program, de azt is nagyon jól tudjuk, hogy változás föltételezi, hogy Isten népe saját körében élheti meg a új valóságot. A saját körében kell kontrasztársadalmat formálni. A nagy társadalmi átalakítás, az összemberiségért való aggódás, a politika

eszközeivel, a fegyverek erejével sem valósítható meg. Jézus szándéka az élő, egymásért felelősséget vállaló, egymást támogató közösség, amely helyileg hatékony! Hogy miként? No „ez a mi dolgunk, és nem is kevés”!!!

Hát hogy is van ez? Hol tartunk most? Egyház hűség? - Jézus hűség?

Táska, 2021

Ajánlott irodalom:

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szt. István Társulat Bpest 2007

E. H. Broadbent: Zarándok gyülekezet, Primo Evangéliumi kiadó Bpest 1990

H. Küng: A katolikus egyház rövid története, Európa Bpest 2005

G. Lohfink: Milyennek akarta Jézus a közösséget?, Egyházzórum Luzern 1990

Sárdy Péter: Jézus kincse az emberek kezében, Elpidia Bpest 2001

*FARKAS ISTVÁN*

## **MAGYAR EMBER EVÉS KÖZBEN NEM BESZÉL!**

Mi lehet a mondás mögött – kérdeztem magamat vasárnap délben, miközben a tökfőzeléket kanalaztam? De nem kérdeztem meg a velem szemben kanalazó feleségemet, mert hát magyar ember ebéd közben nem beszél. Szép nyugodtan megvártam a pite végét, majd a borozgatás közben tettem fel a kérdést. Hát az úgy lehetett valamikor régen – mondta –, hogy amikor a család együtt ült, és a kisfiú már elég sokat fecsegett, akkor a szigorú apa eldörögte ezt a híres szentenciát. Igen ám – mondom –, de honnan jött ez a mondás? Inkább úgy képzem el a dolgot, hogy fenn Budán, amikor az olasz vendég Mátyás asztalánál már harmadnapja is végigbeszélte az egész ebédet az ugyancsak olasz püspökkel, és egy lényegtelen kérdéssel Mátyáshoz fordult – talán éppen a paprika árával kapcsolatosan –, akkor Mátyás, az igazságos odafordult a bohócháoz, és ezt mondta: „Magyar ember ebéd közben nem beszél!”

És a bohóc, aki ugyancsak magyar volt, erősen bólogatva rávigyorgott az olaszra. És amikor az megkérdezte a püspököt, hogy mit mondott az uralkodó, akkor a püspök csak a kezével intette, hogy majd később.

Jó-jó, de honnan ered a mondás? Miért nem beszél a magyar ember evés közben? Hiszen evés

közben lehet a legjobbakat csevegni! Hányszor tapasztaltam, hogy egy-egy komoly megbeszélés után, amelynek a témája nem a paprika ára, az emberek – engem is beleértve – a feltálat vagy éppen svédasztalos állófogadáson, vagy akár a legintimebb baráti, közösségi találkozót követő agapén is felszabadultan beszélgettek a legkülönbözőbb dolgokról, leginkább a politikáról, a sportról, az időjárásról, és hát a paprika áráról. Akkor hát, szegény magyar emberrel mi lett? A mondást még ismerjük, de a gyakorlat...? És hát a viselkedésmintaként a tévében ajánlott vacsoracsatákról nem is beszélek. Mi veszett el? Elveszett-e egyáltalán valami? Mit tudott a magyar ember, amit a magyar ember már nem tud? A ti szavatok pedig legyen: igen-igen, nem-nem – mondja a Mester. Azért beszélünk olyan szívesen, mert vigasztalást várunk attól, hogy egymással szót váltunk – mondja Kempis.

Igen, talán nemcsak a felesleges beszédről van itt szó. Számomra ott van a kulcs is: Brahma legmagasabb alakja a táplálék – mondja a Védák. Amikor magukhoz veszik a katolikusok a szentostyát, akkor még talán emlékeznek erre. Valamire, ami szent ebben a „táplálékban”. De az már talán nem a táplálás, a táplálék, a táplálkozás szentsége, hanem egy bizonyos szent vacsora – az utolsó – emléke. Minden és mindenki táplálkozik, és minden és mindenki táplálék. Talán őseink még emlékeztek arra, amit a hinduk már szintén csak idéznek, hogy semmink sincs, ami fontosabb lenne a tápláléknál. Nincs olyan emberi alkotás, szeretetszolgálat, önzetlen vagy éppen önző érzelem és gondolat, beleértve összes utódainkat, ami nem a táplálkozás, a kapott táplálék eredménye lenne. Éheztem és ennem adtatok... – evangéliumi mondássor értelmében nemcsak a jócselekedetről, hanem a táplálkozás szentségéről is szól. Ha táplálkozom, Istennek mutatok be áldozatot. Feláldozom a legnagyobbat bennem, a figyelmemet a legalacsonyabbért, az anyagért, hogy aztán az átnemesedve figyelemmé, figyelési képességgé alakulhasson ebben a fizikai testben, vagy szétszóródjon a fecsegésben a jövés-menésben, a problémák megoldásában. Semmi sem vész kárba. Az élet nagymester. Gondoskodik arról, amire szüksége van. A hétköznapi élet minden helyzete igényli a sokszor szükségtelennek látszó, vagy tényleg szükségtelen, de megszokott, vagy kényszerű, olykor bevett cselekedeteket, beszédet, érzelmi megnyilvánulásokat. Kell az élet fenntartásához és folytatásához. A mag minden táplálkozás után megtermelődik. De mi van a szenttel? Valami, ami szent, ott van a táplálékban és a táplálkozásban. Talán nem a tökfőzelék anyagában, hanem abban a benyomásban, belátásban, ami egy étkezés alatt valakit elérhet, ha nyitott rá. Mert többféle a táplálék. Ott a

tökfőzelék: a földből jött, és a földet, a testet szolgálja. Ott a bor: a földből jött, de van benne valami légies, „spiritusz”. És ott a levegő, percenként tízszer, ha szép lassan eszünk: az igazi légies, ami nemcsak a földé. Benne van a Földé is, mert annak a környezete, de nemcsak az. Az egész környező kozmosz, Hold, Nap, bolygók hatása benne jelenik meg. A légtérben, az atmoszférában – mondjuk, de mi is nekünk a légtér? És ott van még valami, amire a Védák utalnak: Brahma – mondják.

Mi Istennek nevezzük. Az, aki van, aki szent. Minden táplálkozik, és minden egymást táplálja egy Nagy Renden belül. Minden táplálkozik, és minden táplálék. Ezt ma már a fizikusok is tudják. Ez a táplálás történik még akkor is, ha csak kalászszevegés. Emberi szinten arra szolgál, hogy az emberi lényben átalakulva, beépülve, átalakítsa az anyagot, és aztán, amikor szükséges, egy mozdulatban, egy szóban, egy figyelő tekintetben emberként nyilvánulhasson meg, vagy éppen egy várt vagy váratlan emberi lény legyen belőle. Ott legyen a figyelme, oda szenteli a figyelmét – mondjuk, de már nem értjük, amit mondunk. A figyelem már az enyém lett. És tényleg olyan, mintha én csinálnám.

Hiszen annak adom, akinek és aminek csak akarom. De honnan kaptam? És mire?

Talán erről tudtak valamit az őseink, amikor azt mondták: Magyar ember evés közben nem beszél! A nyáron jártam egy közösségben, ahol nem voltak magyarok. Aztán meg egy másikban, ahol mindenféle náció volt. Mégis úgy tűnt, csupa magyar emberrel voltam körülvéve. Alig hangzott el szó. Étkezés alatt szinte soha. Munka közben természetesen igen, annyi, amennyi szükséges volt. De az is lehet, hogy ennek a „magyar ember” kifejezésnek más a jelentése, mint amit ma, mi magyarok értünk rajta. Úgy tűnik, ez az értelem, jelentés talán nem veszett el végleg. A lehetőség ott van minden tökfőzelékben, minden megterített asztalnál, minden marék kalászbán. És minden magyar emberben. Így lehetne minden egyszerű családi étkezés „szentáldozás” – amikor a magyar ember közben nem beszél, hanem táplálkozik.

No, de mi a helyzet a folyamatos, szünni nem akaró belső beszéddel, az önmagától áradó asszociációk tengerével: magától a helyzettől beinduló ítélkezéssel, véleménnyel, problémákkal, tervekkel, megoldásokkal és társaival, az összes belső érzelmi megnyilvánulással? Mert csendben, nyugodtan enni lehetséges, odafigyelni az ételre lehetséges, nem reagálni lehetséges. De mindennek a gyökere, a szünni nem akaró belső fecsegés, az 'én-én-én' ott marad. Hogyan lehet kihúznia a gyökeret egy magyar embernek? Talán a folyamatos, céltudatos cselekvéssel, elfoglaltsággal? Talán a folyamatos, csendes imádkozással? És közben?

Evés közben, vagy miközben hallgatunk valakit, rutinmunka közben, a buszon és a vonaton? Mennyi lehetőség. De ki cselekszik, ki imádkozik, ki dolgozik, ki hallgat? És közben mire figyel? Ki a hű szolga, aki mindeközben a gazdát várja?

*Dobogókő, 2010. július 18.*

**MERZA JÓZSEF**

## **A KISKÖZÖSSÉG: KERESÉS, VÁLASZ ÉS REMÉNY...**

1951 őszén egy rendetlenül összedobált könyvkupacra bukkantam a debreceni egyetem alagsorában. Megszüntetett szerzetes-könyvtárból hozták-e oda teherautóval a köteteket, vagy elkobzott magánkönyvtár anyaga volt, nem tudom. Abban az időben sok mindent nem tudott az ember: a könyveknek abban az időben is megvolt a maguk sorsa. Nekem a sors Godin abbé híres könyvét szánta. „La France: pays de mission?” vagyis „Missziós terület Franciaország?” – kérdezte a könyv címe. Lopva kiemeltem a könyvet a többiek közül és olvasni kezdtem.

Új világ nyílt meg általa, feltárult előttem az Egyház legkedvesebb lányának vallási nyomora. Mauriactól, Bernanostól és Martin du Gardtól ugyan már tudtam, hogy a kereszténynek mondott ember körül pokol vagy sivatag is lehet a világ, mégis más volt ez az üzenet, néhol egy riportkönyv elevenségével, a huszadik század közepéről. Tényszerű, hatásos, felrázó. Ugyanakkor szenzációs dolognak tűnt, hogy ebben a világban élhetnek lelkes fiatalok, akik az evangéliumi üzenet hatására találkoznak, barátok lesznek, és munkához látnak. Lehet, hogy fagyos körülöttük a világ, irgalmatlanok az emberek, s az egész történetre – tudva vagy nem tudva – ráfeszül két világháború égboltja, de a hitet magukban hordozó fiatalok, Marie és Pierre, Helene és Jacques, fáradhatatlanul dolgoznak az embereket egybefogó szeretet művein. Igen, igen, ez a mi világunk – mondtam elsőéves egyetemista fejemmel, magam mögött tudva két miskolci kisközösségi évet. Igen – mondtam lelkesen –, ismerve gimnazista koromból Sanyit, Lacit, Gusztit, Dezsőt és Csubit, Csipkerózsikát, Évát, Marit és Zsuzsát – csupa szívemnek kedves iskolatársamat, vagy templomi padtársamat – a megszüntetett hitoktatás és az első, próbálkozó lépéseit megtevő kiscsoportok életéből.

Ott éltem a debreceni közösségek utolsó virágzó évében. Egészen természetes volt, hogy a

hitben megállni, tanúságot tenni, az ateista nyomást bírni, egzisztenciánkat kockára tenni, eközben fiatalnak lenni, dolgozni és nevetni akarni csak emberméretű baráti társaságban lehet. Már sötét volt az ég, hamarosan papbarátaink sem voltak, megverték legfőbb pástorainkat is.

Ha akkor megkérdik: minek látom Magyarországot, azt válaszoltam volna: hadszíntérnek. Csatamezőnek, amelyen az egyház ellenségei győztek, amelyen az utolsó feltételeket diktálták azoknak a legyőzötteknek, akik inkább akartak élni, mint tanúságot tenni.

Fokozatosan változott csak a kép, amíg megvilágosodott: az egyoldalú küzdelem után, de bizony azelőtt is, a Hegyi Beszédet alig vagy egyáltalán nem ismerő, vagy ha ismerő, akkor azt nem vállaló emberek misszióra váró földje lett és volt ez az ország. Elvesztek az illúziók, a formális nevelés és a meglegházi vallásosság életképtelen külsőségei. Elveszett volna a hit is, ha nincs akármilyen kis megtartó közösség, egy barát, aki biztat, hogy megálljak. Ha nem olvassuk ronggyá Suhard bíboros szamizdatban terjesztett füzetét az egyházzal az úgynevezett modern kor küszöbén.

Azt az írást, amelyet a felsőbb körök nem kedveltek, de amely megerősített minket azáltal, hogy beszélni tudott az időnkint emberien és esendően viselkedő egyházzal. A nagy közösségről, amely szeplőket és ráncokat is hord, de képes megújulni bűnbánatot tartani tudó tagjaiban. Addig azt hittem, hogy az egyház, amelybe beleszülettem egyetlen és tökéletesen szép. Miért is tudtam volna másként, amikor hiányzott belső önismeretünk, saját egyházkritikánk. Laikus voltam és túl fiatal ahhoz, hogy lássam a válságjeleket és a történelem még csak elkezdte nyitogatni a szememet.

Nem tudtam, hogy a diadalmasnak hitt egyházam máshol is súlyos helyzetbe jutott és egy évtized múlva halaszthatatlanná válik, hogy világkonferencián, a II. Vatikáni Zsinaton gondolja át az önmaga és a világ által felvetett kérdéseket.

Azt tudtam, hogy hazámban életveszélybe kerültek a vallási közösségek, azt is tudtam, hogy a már korábban megkezdett kiscsoportos munkától remélhetjük a nehéz idők túlélését, de azt nem tudtam, hogy amit akkor és ott csinálunk, az egyház – kicsiben. Végül azt sem tudtam, hogy 25 év múlva egy pápai apostoli buzdítás 58-adik paragrafusa fogja immár a világegyház reményének gondolni azt a kisközösségi formát, amit ösztönösen, s valljuk be, kényszerűségből választottunk, mert ha hívők és becsületesek akartunk lenni, másként nem tehattünk.

A század közepének Magyarországon szétnézve azokat a bátor papokat látom, akiknek volt

hitük és mondanivalójuk ahhoz, hogy a legalitás és illegalitás formáit választva vagy váltogatva, maguk köré gyűjtsenek egy, két, esetleg több tucatnyi fiatal lányt és fiút, merészebb családokat, idősebbeket. Volt kongreganisták, cserkészek, Kalotosok, egyházi iskolába járt diákok keveredtek olyanokkal, akik már nem lehettek vallásos szervezetek tagjai, még hittant sem tanultak rendszeresen. Megformálódtak a baráti körök, a huszadik század házankinti gyülekezetei, a lakásokban vagy kiránduló csapatokban találkozó, a városban és az erdőben egyaránt Istenről beszélni akarók csoportjai. Vezetőik vállalták a letartóztatást, bebörtönzést, a tagok kockáztatták evilági boldogulásukat.

Mindnyájan átéltek azt a szorongást, amit az egyidejű állami és egyházi tiltás okoz. Tudták, mert tapasztalták, hogy egyházuk egyes papjai is beálltak a feljelentők sorába. Helyzetük reménytelennek is látszhatott, ezért akkor is, most is megkérdezhetjük: mire építettek és milyen példákat követtek a magyar kisközösségi mozgalom úttörői? Kétségtelen, hogy 1900-tól kezdve volt Regnum. Ez a hagyományos közösség kialakított olyan formákat, olyan sejtrendszert, amit föld alá lehetett vinni.

Tudatosan képezte vezetőit, akik között megjelentek a laikusok is. Mód volt hát egy csoportrendszer megalakítására, amely hatékony és egységbe fogott munkát tudott végezni. Jól ismert eszmény volt a világi apostol alakja is, legfeljebb most körültekintőbben kellett dolgoznia. Van der Meersch „emberhalásza” sokak eszményévé váltak, hiszen nagyszerű dolog volt tudni, hogy vannak melegszívű emberek, akik elmennek örömhírt hirdetni az egyház által elvesztett munkásság közé. Mondjuk ki, hogy a belga Joseph Cardijn által alapított Jeunesse Ouvriere Chrétienne sokunk számára volt megerősítés, amikor ideológiai szemináriumokon kellett szembeesülnünk az egyház munkásellenességét vagy legalább közömbösségét hangoztató vádakkal. Cardijn gyári munkásokból alkotott kiscsoportjai hitet adtak ahhoz, hogy mi is megpróbáljuk megteremteni a magunk közösségeit, s ha az intézményes egyházszerkezet részéről feljelentésre kell számítanunk, akkor az egyházközösségi szervezeten kívül.

Éppen a marxizmus kihívására és éppen a munkásapostolok életét látva bővült a kiscsoportok horizontja. Túlléptünk a hittantanulás keretein, gondolatainkban és vitáinkban megjelentek a társadalmi elemek, az osztályharc, a szociális igazságosság kérdései. Amint a belga példa sugallta, a megfigyelés - ítéletalkotás - cselekvési terv hármasságában meg kellett fontolnunk: összhangban vannak-e a társadalmi jelenségek az evangéliummal.

Ha valaki intellektuális beállítottságú volt,

odafordulhatott a francia vallási megújulás példáihoz. Az egyházi vezetés ugyan megtette a magáét IX. Pius 1864-es Syllabusától kezdődően azért, hogy elfojtsa a vallási gondolkodást, de a minden igazságra elvezető Léleknek senki sem vethet gátat. A Commissio de re biblica 1909-es dokumentuma összes fenntartása mellett is a katolikusok kezébe adta a Szentírást, és ez döntően meghatározta gondolkodásunk alakulását. Az Édouard Le Roy és a lazarista Portal által 1912-ben megalapított Tala csoport heti találkozóinak anyagában már ott találjuk az evangéliumi elmélkedéseket. Az irodalmárokból és természettudományi szakosokból álló egyetemista csoport intenzív szellemi életébe már belefért az ökumenizmus gondolata is, talán túl korán, hiszen Portalnak az anglikán Lord Halifax-szal közös, jól induló munkája zátonyra futott XIII. Leó tiltásán. Mindazonáltal a Tala tipikus kiscsoport volt liturgiával, tanulással, lelkigyakorlattal. Ki tudná felsorolni a katolikus egyházban is kivirágzó bibliakörök seregét, amelyek a közös olvasás és elmélkedés mellett baráti kört is jelentettek.

Az Actio Catholica keretében működő hitbuzgalmi körök egy-egy papi egyéniség hatására alakították ki sajátos arcukat. Módszert, ötletet kölcsönöztünk más keresztény egyházak gyakorlatából is, hiszen a Szentírás közösségi olvasásában ők sok tekintetben előttünk jártak. A század közepén megjelennek a munkáspapok a gyárakban és a rakpartokon – Gilbert Cesbron oly szép irodalmi emléket állított nekik – és közösségeket teremtve felvetik a világban, a termelésben dolgozó keresztény összes problémáját. Valódi gondokat, nem a plébánia épületéből, hanem olykor a szakszervezeti irodából.

A második világháború után megalakul Roger Schütz szerzetesi közössége, amely sajátos találkozási és elmélkedési gyakorlatot alakít ki a világ fiatalsága számára. Ami Taizében van, az nem kisközösség a szó általam használt értelmében, de szellemi hatása nagyon sok kisközösséget hozott létre a világon. Caffarel abbé családosok számára teremt több országra kiterjedő közösségeket, még az özvegyekre is gondol. Indul a focolare mozgalom, 1967-ben Pittsburghban megszületik az új, karizmatikus szellemiség. Megelevenedik a bázis, a közösségben egymásra talált emberek körtáncot járnak és Soeur Sourire dalait éneklük. Pere Duval kiül az utcára, vagy be a bisztróba és új, kemény dallamokat gitároz gazdagokról, szegényekről, képmutatókról, vagy a mennyei lakomáról. Ha Lohfink könyvét olvasom a keresztény közösségről, akkor az ajánlásban szereplő keresztnevek sora egy alkotó kiscsoport tagjait sejteti.

Az elmondottak közül sok minden lehetne jámbor keresztény mozgalom, felülről vagy középről kiesztelt új egyházi módszer a hívők megtartására és

összetartására, de az, amit ma Latin-Amerika felmutat nekünk, egészen más, mint egy papi praktika. A solentinamei közösség, ahol egyszerű parasztok vitatják meg az evangélium mai üzenetét, vagy a hatvanezernél is több braziliai bázisközösség, amelyeknek papnélküli igeliturgiáin esetleg egy írástudatlan öregember elnököl, felvázolják azt a mélyreható társadalmi kapcsolódást, amelyben a vallás több mint az uralkodó társadalmi rend felépítményének alrendszere. Olyan teljes valóság áll előttünk, amely áthatja a szegények egész életét: gondolkodásukat, munkájukat, kölcsönös kapcsolataikat, a munkáltatóhoz fűződő viszonyukat, infrastruktúrájukat, írástudottságukat, urbanizálódásra képességüket. A munkáspapi mozgalom átment Latin-Amerikába, elkísérte néhány európai teoretikusa is. Összefonódott a szociális kérdésekkel csakúgy, mint az etnikai, nemzetiségi problémákkal. Teológiát és gyakorlatot teremtett és az ezredfordulóra biztosan meghatározó lesz a világegyházban. Ezek a szerveződések zömmel a bázison keletkeznek, gyakorta a közép- és felső rétegek akarata ellenére.

Csalódott lehet az, aki neveket, évszámokat, kisközösségi szabályzatokat várt tőlem. Kétségtelen, hogy jegyzékeket is lehet készíteni és végeláthatatlanul sorolni a különféle lelkeségi irányzatokat. Ha azonban valahol meg akarjuk ragadni azt a jelenséget, amelyet a kisközösségek kialakulásának nevezünk, akkor nem szabad megmaradnunk a felületen, hanem lehetőleg a mélyre kell hatolnunk. Azokhoz a meghatározó okokhoz, amelyek miatt kialakultak a kisközösségi struktúrák, függetlenül attól, hogy az illető helyi és időbeli adottságok milyenné színezték őket.

Abban a folyamatban, amelyet keresésnek nevezek, azonosságok mutathatók fel. A felületi jelenségek egyike az, hogy kevés és egyre kevesebb a pap, tehát megoldást kell találni a hívek vallási ellátására. Nosza, vonjuk be a laikusokat a munkába, szenteljünk diakónusokat, hozzunk létre kisebb közösségeket. A kérdés lényege azonban az, hogy miért nincsenek papok annak ellenére, hogy sok más, igen hasznos foglalkozást túlszámnyalva, a papság ma is főtisztelendőnek, excellenciásnak és eminenciásnak nevezett társadalmi kategória. Miért nem akarnak a férfiak tömegesen ilyen kiváló jelzőkkel illetett pályát választani? Milyen betegség bújkál és riasztja el a tennivágyó erős, szép élethivatást választani akaró fiatalokat a papságtól?

Nincs hivatás akkor, amikor az Atya állandóan vonz és a Lélek mindig fűj? Vagy mindezek megvannak, csak a hívást hallók és a hívást követni akarók számára az egyház nem a szabadság országa, hanem hivatalnoki intézmény, kibontakozást nem ígérő szolgáltató üzem, vagy parancsuralmi struktúra?

Egyáltalán, mi az Egyház? Statikus vagy változó? Mi csináljuk, mi alakítjuk, vagy ránk rakják, belekényszerítenek? Kevesek, oligohierarchiák ügye-e az Egyház, vagy az Ország minden tagjáé? Több-e az Egyház a liturgiánál és a szentségek kiszolgáltatásánál? Tud-e hatni a társadalomra, tényleg kovász-e, mint állítja?

Egy pillanatra megállok a kérdések sorolásában, hiszen azt lehet gondolni, hogy egy teljesen hitetlen ember záporozza problémáit a hallgatóira. Nem így van. Vegyük kezünkbe a legelső zsinati okmányt és máris rádöbbenünk, hogy ezek a kérdések – és sok más kérdés is – a világegyház problémái voltak, és a 2500 püspök tudta, hogy a mai világban nincs mód a kereszténységnek szegezett összes többi feladat megoldására, amíg teremtő otthont nem hozunk létre az egész, meg nem különböztetett laosz-nak, népnek. Ezért áll elől a Lumen gentium és ezért állt elől a mi életünkben is a lehetőségeinknek megfelelő egyházforma megteremtése. Ebben a tényben másodlagos szerepe van annak, hogy hazánkban azért kellett létrejönni a kisközösségeknek, mert ehhez az évtizedeken át ideiglenesen itt állomásozó idegen haderő és a velük kollaboráló állami és egyházi kormányzat teljesen Jézus korabeli léghőrt teremtett; hogy Braziliában a proletárdiktatúra helyett a tőke nyomorítja nincstelenné az embereket, s az uralkodó rétegek megint csak távol vannak tőlük; hogy a jóléti társadalomban a fogyasztás és az elidegenedés tudja ismét kettészakítani a társadalmat. Mondom, másodlagos kérdés, hogy az ilyen vagy olyan diktatúra, avagy éppen a látszólagos szabadságba burkolt még ravaszabb önzés miatt marad az ember egyedül. A tény adott és azt a közösséget keresem, ahol arcom van, ahol megszólítanak, ahol egyedül és barátaimmal együtt is így szólíthatom meg Azt, aki nagyobb minden tisztelendőségénél: Apuci! Mert sokan akarnak kérdezni, de a szöszékre nem lehet felkiabálni; mert sokan akarnak eligazodni, de a rácson keresztül nehéz a beszélgetés. Érveket akartunk és akarunk hallani, de tekintélyi döntéseket közöltek velünk. Ismerni akarjuk egyházunk őszinte történetét, a szentek igazi arcát. Meg akarjuk beszélni, mi kapcsolatuk van nekik a saját életünkhöz.

A szakmájában felnőtt laikus nem akar egyházi óvodás maradni, ha már az életét valóban a hitére építi. A felnőtt ember felnőtt kérdésekre akar választ. Ilyenekre: Hogyan van az, hogy a nem politizáló egyház ki tudja szolgálni a mindenkori uralkodó osztály politikai érdekeit? Hogyan lehet megindokolni az igazságos háborút? Miért nem jutottunk előbbre a keresztények kölcsönös megértésében? A felnőtt ember azzal a szomjúsággal és azzal a közvetlenséggel várja a

választ, amellyel a számariai asszony fogadta Jákob kútjánál a mély, emberközeli szavakat.

„Que faut-il croire?” – kérdezte egy vékony kis füzet címlapja. A füzetet 1968-ban vettem Párizsban. Pár évvel a zsinat befejezése után ez volt a kérdés, amit még egy kicsit árnyalok és nem igaztalanul: egyáltalán, miben kell még hinni? A zsinat, amelynek egyháztörténelmi jelentőségét igazában csak a konzervatív tábor mérte fel, feladatot bízott ránk. Az elmúlt 25 év során az egész egyházban meg kellett volna beszélnünk saját ügyeinket oly módon, hogy a legutolsó laikus szava is elhangozzék. Jól tudjuk, hogy ez nem történt meg. A hivatalos egyház mással foglalkozott, és nem szervezte meg Isten népének beszélgetéseit. Nem is szervezhette, mert nem változott meg sem felépítésében, sem beszédmodorában, sem bátorságában.

Kevésbé vigasztaló, hogy a környező országok egyháza sincsenek előbbre. Ezzel ellentétben, beszélgetések, elemzések és viták zajlottak a kisközösségi csoportokban úgy, hogy a lelkiismeretre hallgatva, az értelem megvilágításában és az érvek erejével igyekeztünk megtalálni és megformálni azt az igazságot, amelyre rátehetjük az életünket, és amelyet olyan fontosnak tartottunk, hogy másnak is el kellett mondanunk. Tudtuk, hogy minden azon múlik, amit a 2500 püspök is tudott: van-e olyan otthon, ahol mindenki megbecsült és mindenkinek szava van. Mi a történelem erőinek hatására, Isten segítségével és egy horvát jezsuita tanácsa alapján, megtaláltuk ezt a formát. Minden hibánk és tévedésünk ellenére létre tudtuk hozni a Bokrot, amely független kiscsoportok informatív szervezett hálózata a szeretet cselekedeteinek végzésére. Ebben a közösségben kerestük és adtuk meg válaszainkat tehetségünk szerint. Más testvéreink más struktúrákat építettek. Eljön az idő, talán nem is sokára, amikor szabad párbeszédben vitathatjuk meg közös dolgainkat az egész egyház színe előtt. Mert bár értelmekkel és érzelmekkel a Bokorhoz ragaszkodom, tudom, mert megismertem, hogy több egyenértékű válasz is létezhet.

Egymás szeretetének és megbecsülésének legszebb bizonyítéka, ha törekszünk a válaszok ekvivalenciájának megmutatására. Szeretni egymás különbözőségeit, ha tudjuk, hogy Isten tetszéséért vannak. Aki kisközösségben él, az alapvetően pluralista és alapvetően türelmes. Ha nem így van, tudatosan vagy tudattalanul a rossz áll mögötte. Igen, a válaszok. Nem szerzetesrenddel, hitbuzgalmi csoporttal, kongregációval, lelkiismereti iránnyal, fogadalmakkal, egyenruhával, épületekkel akarunk választ adni a kor kérdéseire, hanem nők és férfiak, idősek és fiatalok, házasságok és nőtlenség, elméleti, illetve gyakorlati beállítottságú emberek házankinti gyülekezeteiben

megfogalmazott, nem esküben vagy munkavállalási szerződésben, hanem lelkiismeretben kötelező tervekkel és gyakorlatokkal.

Az elmúlt negyven évben minőségi változás történt. A kis gimnazistákból és buzgó hittanáraikból álló kiscsoportok megnöttek, a történelem viharában megedződtek, a világegyházra figyelve távlatot kaptak, közösségi életükben elmélyítették kapcsolatukat Istennel és barátaikkal, mindennapjaikban pedig elevenen ott álltak a társadalomban. A mai 50-60 évesek kisközössége helyi egyház, amely a nagy egyház részének tudja és akarja magát azzal a szabadsággal, ami kijár egy élet bérrel soha meg nem fizetett hűsége és munkája alapján. Ezek a közösségek tudják, hogy korunkban nem írástudók, doktorok és főpapok hiányoznak, hanem pásztorok.

Tudják, hogy Jézus közössége az élet derekán álló, egészséges és alkotni vágyó embereken alapul, akik a hirdetés és egybegyűjtés folyamatában elvégzik a rehabilitációs munkát, az irgalmasság műveit is. Tudják, hogy emberi méretű közösségeket kell létrehozni, ahol mindig találkozhat vezető és vezetett, ahol mindenki mindig hallathatja szavát. Ahol nincsenek közlési gátak, bénító reflexek, ahol az értelem beleépül a lelki és közösségi életbe, és a lelkiismeret szava lép az engedelmisség parancsa helyébe.

Bokor találmányok ezek? Egyáltalán nem! Csupán Bokor-élmények és újrafelfedezések. Marcel Légaut ugyanezeket mondja, amikor beszámol a huszas évekbeli kisközösségi tapasztalatairól. Ő is tudta, hogy a kereső ember nem tudja elkerülni a fájdalmat és gyakorta az egyéni elítélődést. Ő már megfogalmazhatta, hogy a jó pásztor lelki tapasztalatainak alapja a nyitottság és a fájdalom, ha a közösség több akar lenni gyerekek, kultúr- vagy szalonkeresztények önmagukat kellemesen érezni és a felsőbbbség nyájasságában sütkérezni akaró gyülekezeténél. A huszadik század második felére megnőtt kisközösségek vallási tapasztalata az, hogy az egyházban is szükség van a forradalmakra, mert ezek nélkül meghalunk.

Tudta ezt minden újító és elítélt, lett légyen az Avilai Teréz vagy Mary Ward, hogy éppen két nő említsek és nem is ebből a századból. Ezek történelmi tények, az egyház igazi és őszinte történetének tényei, ahol a királyszerű pápák ragyogása nem fedi el a jó és rossz harcának tényleges erőit. Ezek miatt a történelmi tények miatt vagyok ma is egyházam és kisközösségem tagja. Tudom, hogy újabb és újabb nekilendülések törttek vagy törettek meg. Legnemesebb emberi törekvéseink repedéseibe is befészkelte magát a bűn vagy a tudatlanság. Nem tudom mit ér és meddig él a Bokor. Sok mindent felismertünk azonban Isten

Országának törvényeiből, és ezek megfogalmazása, elmondása és megvalósítani akarása kötelez minket. Nem a Bokor hát reményem végső alapja, hanem a jóhír és a lelkiismeret szavának hatalma. A Bokorban élve és hozzá ragaszkodva, végső hitem alapja mégsem egy mai névvel megcímezett közösség, hanem mindazon emberek múltból jövő és a jövőbe tartó sora, akik ilyen vagy olyan neveken, szeretetre épülő cselekvési normákban és értelmi megismerésük mindenkori töredékességében éltek és fogják élni evangéliumi hitüket. Elfogult vagyok, mert a Bokor életem része és mégis, az elmondottak alapján megkérdem tőletek: ki vádol engem elfogultsággal?

Reménykedem, mert tudom, hogy a történelem kohójában megszülető dolgokhoz képest kisiskolás kézimunka minden, íróasztalnál kiagyalt tervezet. Nem mi írtuk az evangéliumot, nem mi eszeltük ki közösségeinket. Magatartási normáinkat a hűség diktálta. Én nem akartam lelkigyakorlatra menni, nem akartam kisközösséget szervezni. Matematikus akartam lenni és nem teológus. Gondtalan vallási életet szerettem volna élni kemény, haszталannak látszó viták helyett.

Ha mindez mégis volt és van, és a lelkiismeretem nem vádol bűnről, akkor azt kell mondanom: élni fog az egyház, mert minden válságos helyzetben lesznek olyan tagjai és csoportjai, akik elindulnak majd azokon az utakon, amelyeken egyébként nem kívánnának menni. Egyszerűen azért, mert a szeretet nem tesz lehetővé a városból kifelé vivő utakat. Minden kudarc ellenére bízom abban, hogy hazai hivatalos egyházunk egyszer megállapítja: érte voltunk és nem ellene. Ha megérti, azt is tudni fogja, hogy a kisközösségek hálózatát élni kell hagyni. Nem harcolni kell ellene, hanem együttműködni vele.

A plébánia segítse a kisközösségeket és akkor a kisközösségek is tudják majd segíteni a plébániát. Tekintsük korunkat átmeneti, kísérleti kornak. Azok a struktúrák maradjanak fenn, amelyek életképesebbek. Születési folyamatnak, a kisközösségek hálózatai létrejöttének vagyunk a tanúi.

Még nem tudjuk, mivé lesz, ami létrejött, de becsüljük a munkát és a hűséget, igyekezzünk megérteni és elfogadni egymást. Marcel Légaut-nak a nehéz helyzetekre érvényes megállapításával fejezem be mondanivalómat: „Csatlakozom azokhoz a keresztényekhez, akik szenvednek és türelmetlenkednek az egyház miatt.

De ezt a türelmetlenséget és szenvedést türelemmel és humorrall kell elviselnünk.”

GROMON ANDRÁS

## JÉZUS REAGÁLÁSAI A GYÓGYÍTÁSI IGÉNYEKRE

Jézus kétségtelenül végbevitt karizmatikus gyógyításokat, és azt is elismerte, hogy ezek „Isten országának” megnyilatkozásai (Lk 11,20), s az emberek gyakran fordultak is Jézushoz azzal a kéréssel, hogy gyógyítsa meg őket vagy valamelyik hozzátartozójukat. Másfelől főleg a farizeusok és az írástudók nemegyszer „csodajelel” követeltek tőle, de ő kategorikusan elvetette, hogy „csodajelelkel”, Isten látványos beavatkozásával *igazolja* önmagát vagy küldetését: „Miért követel csodajelel ez a nemzedék? Ámen, mondom nektek: nem adatik csodajelel ennek a nemzedéknek!” (Mk 8,12). Másutt: „Ez a nemzedék rossz nemzedék, mert csodajelel követel. De Isten nem fog csodajelel adni neki” (Lk 11,29).

Ennél „színesebbek” Jézusnak a vele szemben támasztott gyógyítási igényekre adott válaszai, de e tekintetben is megvolt a maga nagyon határozott alapállása, nevezetesen az, hogy a gyógyítást **alárendelte** a tanításnak, mert alapvetően ez utóbbit tartotta küldetésének. Ezt mindjárt nyilvános működése elején világosan kimondta: Amikor Kafarnaumban az első sikeres gyógyítások után Péter jelezte neki: „Mindenki téged keres!”, akkor így válaszolt: „Menjünk máshová, a szomszédos településekre, hogy ott is meghirdessem az örömmüzenetet, ugyanis ezéért jöttem” (Mk 1,37-38).

Előzetesen fontos tudatosítanunk azt is, hogy amikor témánkat vizsgáljuk, akkor teljesen rá vagyunk utalva az evangélisták beszámolóira, tehát ha úgy tetszik, ki vagyunk szolgáltatva az ő látásmódjuknak és értékelésüknek, de mivel elég színes az általuk megrajzolt kép, mégiscsak feltételezhetjük, hogy meggyőződésük szerint hiteles hagyományt közvetítenek.

Ezen alapok tisztázása után lássuk tehát Jézus különféle reagálásait!

A gyógyítással kapcsolatos alapállására gondolva, első pillantásra talán kissé meglepőnek tűnik, hogy az esetek közel felében Jézus **készségesen reagál** a vele szemben támasztott igényre:

Amikor Simon anyósa lázasan ágyban feküdt, rögtön beszéltek neki róla, mire ő „*odament hozzá*, megragadta a kezét, és talpra állította...” (Mk 1,29-31).

Amikor a tetőt megbontva egy bénát vittek eléje, bizalmukat látva Jézus rögtön így *szólt hozzá*: „Gyermekelem, Isten megbocsátja bűneidet.”

Lélektanilag ez már önmagában is előidézhetné volna a béna gyógyulását, de az írástudók kötözködése („Ki ez, hogy így mer beszélni? Istent gyalázza!”) nyomán kimondott szavai – „Neked pedig azt mondom, állj fel, fogd hordágyadat, és menj haza!” – nyilván megerősítették a gyógyulási folyamatot (Mk 2,3-12).

Egyszer egy zsinagógai előjáró, Jairus kérlelte: „Leánykám a végét járja, jöjj el, és tedd rá a kezedet, hogy megmeneküljön és éljen”, Jézus pedig *azonnal elment vele*, és a háznál tapasztalt nagy zűrzavar ellenére „bement oda, ahol a gyermek volt, ott megragadta a gyermek kezét, és így szólt hozzá: „Talitha kum”, ami lefordítva azt jelenti: „Kislány, ébredj föl!” (Mk 5,21-24.35-43)

Amikor egy süket és nehezen beszélő embert vittek hozzá, és kérve kérték, hogy tegye rá a kezét, Jézus *félrevonta őt a tömegből* egymagában, ... aztán feltekintve az égre, sóhajtozott, és így szólt hozzá: „Effata!” ... És megnyíltak a fülei...” (Mk 7,31-35).

Betszaidában egy vakot vittek hozzá, és kérelték, hogy érintse meg. Erre Jézus *kézen fogta* a vakot, *kivezette* őt a faluból, ... Rátette a kezét, és megkérdezte tőle: „Látsz-e valamit?” ... Ezután ismét rátette a kezét a szemeire, mire ő körültekintett, és rendbe jött, és mindent tisztán látott (Mk 8,22-26).

Jerikóban szintén egy vak került Jézus közelébe, és elkezdte kiabálni: „Dávid fia Jézus, könyörülj rajtam!” ... Erre Jézus *megállt*, és azt mondta: „Hívjátok ide!” ... Majd *megkérdezte*: „Mit akarsz? Mit tegyek veled?” A vak pedig azt mondta neki: „Rabbuni, hogy megint lássak!” Jézus erre azt mondta neki: „Menj csak! A bizalmad megmentett téged!” (Mk 10,46-52)

Jeruzsálemben tartva Jézus bement egy faluba, s ott szembejött vele tíz leprás férfi; megálltak távol, és emelt hangon így szóltak: „Jézus, mester, könyörülj rajtunk!” *Ahogy meglátta őket*, ezt mondta nekik: „Menjetek el, és mutassátok meg magatokat a papoknak!” És történt, hogy miközben odafelé mentek, megtisztultak (Lk 17,11-19).

Van három olyan eset, amikor Jézus *ódkodik* teljesíteni a vele szemben támasztott gyógyítási igényt. Érdekes, hogy az ódkodáson belül mind a három eset más jellegű.

Az első esetben Jézus talán nem is szembesül rögtön és tudatosan a gyógyítási igénnyel, nevezetesen amikor a tömegben valaki hátulról megérinti a ruháját, mindenestre hirtelenjében *elhárítást* magában foglaló kérdést tesz föl: „Ki érintette meg a ruhámat?” De azán egyértelművé vált számára a dolog, amikor „pontosan érzékelte magán, hogy erő ment ki belőle”, és az asszony vallomása után már készségesen mondja ki a gyógyító szavakat: „Leányom, a bizalmad mentett meg

téged. Menj el békességben, és légy egészséges, megszabadulván a téged verő csapástól!” (Mk 5,25-34) A szír-föníciai asszony történetében tulajdonképpen *nem elvi*, hanem gyakorlati jellegű, és *nem is személyre szóló*, hanem a pillanatnyi helyzetnek szóló az ódkodása, tudniillik azért ment el Tírusz vidékére, és ment be egy zsidó házba, mert „azt akarta, hogy senki se tudja meg ottlétét”; ám az asszony értelmes beszéde („...a kiskutyák is esznek az asztal alatt a kisgyerekek morzsáiból”) meggyőzi őt, és „szabadjára engedi” gyógyító erejét (Mk 7,24-30).

A harmadik eset a legsúlyosabb: az epilepsziás fiú apjának gyógyítási kérelme nyomán Jézus ódkodása *dühös türelmetlenségben* és elképesztő vádbeszédben nyilvánul meg: „Ó, ti Istenbe vetett bizalom nélküli nemzedék vagytok! Hát meddig legyek még veletek? Hát meddig viseljelek el titeket?” De aztán rögtön mégis nyitottá válik: „Hozzátok ide hozzám!”, és miután tisztázta az apával, hogy végső soron őrajta fordul fiának a gyógyulása („Minden lehetséges annak, aki bízik Istenben”), az be is következik (Mk 9,14-29).

A legizgalmasabbak azok az esetek, amikor Jézus nem „egysíkúan”, hanem **„vegyesen” reagál** a vele szemben támasztott gyógyítási igényekre; mind a három példában három mozzanatot figyelhetünk meg – és nagyon érdekes, hogy ezek a látszólag egymásnak ellentmondó jelenségek Jézus esetében egyáltalán nem zárják ki egymást:

Amikor egy leprás térdre borulva esengett a gyógyulásáért, Jézus (1) haragra gerjedt, (2) megesett rajta a szíve, majd (3) kinyújtotta a kezét, megérintette őt, és így szólt hozzá: „Akarom, tisztulj meg!” (Mk 1,40-42) – Jézus haragját három dolog is magyarázza: a leprás térdre borulása, babonás várakozása és az egyre terjedő csodamánia. 1. Zsidó érzék szerint a térdre borulás egyedül Istent illeti meg. 2. A leprás kérésének megfogalmazásában ugyanaz a babonás várakozás szólal meg, mint a vérfolyásos asszony elképzelésében (Mk [5,28](#)). Benne volt a kor levegőjében, hogy kiemelkedő személyiségekről feltételezték a mágikus erőátvitel képességét. 3. Sikeres gyógyításai nyomán egyre inkább szenvedélyes csodavárás vette körül Jézust.

Ebben az esetben a gyógyítási igény „közvetett”, nem a beteg részéről, nem is egészen nyíltan jelentkezik, hanem Jézus ellenfeleinek (írástudók, farizeusok) viselkedésében: Volt ott a zsinagógában egy béna kezű ember. Figyelték őt, vajon meggyógyítja-e szombatán, hogy ha igen, akkor vádat emeljenek ellene. Akkor így szólt a sorvadttal kezű emberhez: „Állj ki középre!” És ezt mondta nekik: „Megengedett dolog-e szombatán jót tenni vagy rosszat tenni, életet megmenteni vagy megölni?” Azok azonban hallgattak. Ekkor (1) haraggal

végignézett rajtuk, és mivel (2) részvétet érzett irántuk, szomorú volt szívük megkövesedettsége miatt. Aztán (3) így szólt az emberhez: „Nyújtsd ki a kezedet!” (Mk 3,1-5).

A szolgálja meggyógyítását kérő kafarnaumi százados történetében finomabban jelentkezik az első két mozzanat. A százados kérése nyomán (1) Jézus először bizonytalan, habozik: „Én menjek, és segítsek rajta?” Nem biztos, de ez a kérdése valószínűleg arra utal, hogy Jézus csodálkozott, hogy egy „pogány” katonatiszt szerényen a házába kéret egy zsidó vándortanítót és gyógyítót. A százados feltétlen bizalmat kifejező magyarázata nyomán (2) Jézus elcsodálkozik, és ezt mondja a környezetének: „Ámen, mondom nektek, Izraelben senkinél nem találkoztam ilyen nagy bizalommal! Majd (3) készségesen teljesíti a századosnak a gyógyításra irányuló kérését: „Menj el gyorsan, és a bizalmadnak megfelelően történjék veled!” (Mt 8,5-13)

Annak fényében, hogy Jézus elvileg másodlagosnak tartotta gyógyítói tevékenységét (ld. Mk 1,38), gyakorlatilag pedig sok esetben nagyon tartózkodóan viszonyult a gyógyításhoz, érdekesnek, sőt különösnek tarthatjuk, hogy néhány esetben a gyógyulásra szorulókat kifejezett kérése nélkül, **önként gyógyított**:

A kafarnaumi zsinagógában egy megszállott ember nekitámadt Jézusnak: „Mi közünk hozzád, nazarénus Jézus?! Azért jöttél, hogy elpusztíts minket?...” Jézus ekkor keményen rászólt: „Némulj el, és menj ki belőle!” A tisztátalan szellem akkor össze-vissza rángatta őt, és hangos kiáltással kiment belőle (Mk 1,23-26). – Nem kell sem mágikus, sem „természetfeletti” beavatkozásra gondolnunk; elégséges magyarázattal szolgál, ha feltételezzük, hogy Jézus „karizmatikus”, a szokványost messze meghaladó, de ettől még „természetes”, pszichikai gyógyító erejét vetette be az ilyen pszichopata fanatikusokkal szemben, akik már nem voltak képesek és/vagy képesek az igazságot keresni. (Akik még képesek/képesek voltak az igazság kutatására, azokból „szokványos”, hétköznapi módszerrel, türelmes tanítással igyekezett „kiűzni” a zavaros eszmék „tisztátalan szellemét”.)

Lényegében ugyanezzel a jelenséggel találkozunk a gerázai megszállott (sok szempontból problematikus) történetében. Ez az ember is nekitámad Jézusnak: „Mi közöm hozzád, Jézus, a legfőbb isten fia? Megeskettek az istenre, ne kínozz engem!” Jézus aztán itt is önként veti be gyógyítói képességét, majd tanúságtételre biztatja a meggyógyult embert (Mk 5,1-20).

Teljesen egyértelmű Jézus kezdeményezése a harmadik esetben is: Valamelyik szombat az egyik zsinagógában tanított. Volt ott egy asszony, akiben

tizennyolc éve a gyengeség szelleme lakott, és ezért meggörnyedt, és nem tudott teljesen felegyenesedni. Amikor Jézus meglátta őt, odahívta, és így szólt hozzá: „Asszony, Isten feloldotta gyengeségedet.” Ezzel rátette kezét az asszonyra, aki azonnal felegyenesedett, és dicsőítette Istent. (Lk 13,10-13)

Bizonyára több érdekes következtetést is le lehet vonni a fentiekből, de számomra talán az a legérdekesebb és egyúttal nagyon megnyugtató jelenség, hogy rendkívül határozott és egyértelmű elvi álláspontja (ld. Mk 1,38) „ellenére” Jézus ebben az ügyben sem viselkedett sematikusan, hanem gazdag személyiségének és a mindenkori konkrét helyzetnek megfelelően reagált a vele szemben támasztott gyógyítási igényekre.

(2023. április 24.)

HABOS LÁSZLÓ

## VERSEK

### ősz van...

ősz van és csend  
szeretem az őszi csendet  
ahogy észrevétlen átölel  
és nem enged bánatosan sírni  
se jókedvvel hangosan nevetni  
csak figyelni enged és látni  
s látom ahogy nesztelen földet ér  
a vörösés majd röviddel később  
a rozsdásbarna és vele a sárga falevél  
s lábam mellett hangyák szorgoskodnak  
a rothadó alma körül az elszáradt fűben  
s egy eltévedt sárgarigó röppen  
és nekem dalol a kopasz almafa ágáról  
s a frissen darált szőlőlé illata száll  
a késői szüretelők távoli kertjéből  
s a felhőtlen ég némán hozzám szól  
és mutatja hogy merre kell mennem  
s röpke életemnek huncut percei  
észrevétlen elszöknek az őszi csendben

### örömkönnyek

a Nap  
ez augusztusi délutánon  
könnyeket csalt

szemembe  
 könnyek  
 melyek örömben hulltak  
 hogy tehetek valamit  
 Istenért  
 odaadtam  
 mert elvették tőlem  
 ami legfontosabb lehet  
 e Földön  
 Szabadságom  
 ezüstös fényben csillogott  
 kezeimen a bilincs  
 néztem  
 boldogan  
 a hatalmas vasfüggönyt  
 ami elzárta tőlem  
 a múltat  
 új élet  
 kezdődött számomra  
 a rácsok mögött  
 Istennel

### **szeretem a csendet**

szeretem a csendet  
 amely mindig ajándékkal lep meg  
 olykor üzen valami nagyon szépet  
 máskor pedig nekem szegezi a vétkem  
 szeretem a csendet  
 amely felerősít mindent bennem  
 a jót amit majd még meg kell tennem  
 s a rosszat amit Isten már elfelejtett  
 szeretem a csendet  
 melybe Isten annyi titkot rejtett  
 sok jövőbe mutató szent jelet  
 amelyre csak a holnapok csendje felel

### **ember maradok**

apám s anyám  
 hallgatott a szóra  
 lettem s vagyok  
 apám s anyám  
 tanított a jóra  
 kaptam s adok  
 apám s anyám  
 a jövőm hol van

hisz képmás vagyok  
 apám s anyám  
 hallgatok a szóra  
 s ember maradok

### **szelíd lázadó**

*Merza Józsefnek*

szóltál csendben egy nemet mondtál  
 az elvtársakkal szembeszálltál  
 tetted amit ott tenned kellett  
 hogy hű maradhass Istenedhez

nem ékesítette kezéd a kard  
 ha nincs ellen mondd: minek a had  
 nincsen gyűlölet benned se harag  
 a szeretetnek adtad meg magad

a szeretet mondd: nem képes ölni  
 csak megbocsátani s bűnöst ölelni  
 azzal hogy kezeidre került a lánc  
 megtörted a hosszú néma elnyomást

### **találkozás**

hívtál  
 de rohanó életemben a dübörgő  
 zajok  
 elnyomták a hívó hangod  
 tükörképem  
 nézem de nem ismerem magamra  
 keresek régen kimondott szavakat  
 csend van  
 rohanásom megállítom egy percre  
 s felnézek a falon függő keresztre  
 s levetem  
 harcaimtól megtépzott álarcom  
 tudod s tudom még a fiad vagyok  
 s kérem  
 atyám vétkeim ne tartsd számon  
 csak add a szent megbocsátásod  
 hogy lássam  
 tiszta arcod a végtelen fényben  
 s hogy megőriztem-e tükörképéd